

Siivorte Glu

foto Ehrenwert

Paide torn

Nr. 2

1926

„Kristuse ja koguduse eest“

E. Usklikkude Noorte (uskudewaheline) C. E. Liit.

Juhataja: K. L. Marley — Tallinn, Kotsebue tn. 6—2
Kirjatoimetaja: J. Peipmann—Tallinn, Allika tn. 5—6
Laekahoidja: J. Reinwaldt — Tallinn, Loode tn. 12—1
„Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinn, Iisraeli tn. 12—6
„ „ — talituse „ „ Luise tn. 11
„ „ — kirjad „ „ Postkast nr. 284.

„**NOORTE ELU**“ maksab aastas:

lihtpaberil postiga . 130 mk., postita . 120 mk.
heal „ „ . 200 „ „ . 190 „
Wälismaale lihtpaberil 180 „ heal paberil 250 „

Wend Kwartus.

Room. 16: 23.

See on kõik, mida me temast teame. Teised, kellede nimed siia üles tähendatud, on kõik enam ehk vähem tuttawad: Tertsius kirjutas epistli; Gajus oli awalikult mõjurikas mees; Erastus oli linna rentmeister jne. Aga Kwartus oli ainult lihtne, alandlik kristlane, kelle nimi ainult tuntud wennalikkuse läbi, ja igatsuse läbi, oma Rooma wendade wastu, keda ta arwatawasti iialgi näinud polnud, oma armastust üles näidata. Ta palub omale wäikese kohakese Pauluse kirjas, ja see antakse talle. Seal seisab nüüd „wend Kwartus“ omas wäikeses urkas kuni maailma lõpuni, nagu unustatud pühiku kiwikuju, keda waewalt suures peakirikus tähele pannakse.

Milline alanduse eeskuju! „Himustad sa enesele suuri asju? Ära himusta neid!“ Ole seega rahul tundmatult elada ja surra — ainult lase armastus oma terwest elust läbi

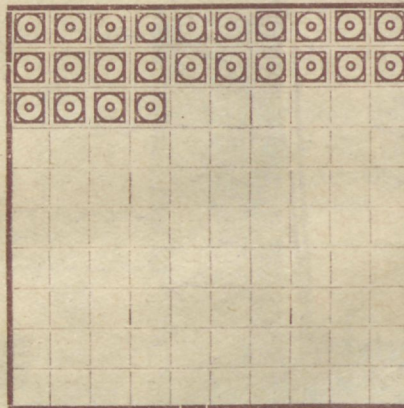
puhuda, mitte ainult su omas wäikeses ringkonnas, waid ka nende juurde sealpool merd, kelledele sa heameelega wennakätt sirutada tahaksid. See olgu suu rõõm, et sa Jumala perekonda oled sündinud; sinu usk olgu, et kõik uuestisündinud hinged, missugusesse uskonda ehk osadusse nad ka ei kuuluks, ühe perekonna liikmed, ühe Isa lapsed on ja seega kitsas ühenduses seisawad.

Oh kuidas awaldab meile see lihtne terwitust uut kokkuhoidwat — ewangeeliumi wõimu! Jeesuse maa peale ilmumisel oli maailm lõhendamata rahwusliku wiha suurte wahedega; õitses waenlus rasside, keelte ja usundite wahel. Seal tuli ewangeelium ja ühendas inimesed iga rahwaklassi

üheks perekonnaks Jeesuses Kristuses ja sest ajast hakkas wennaarmastuse mõju maailmast läbi tungima.

F. B. Meyeri j. Joh. S-w.

Rajariikide C. E. konwerentsi kulud.

Wiis ruutu täitis keegi wend.
Järgmised 14 Tall. S. R. C. E. Ühing.
Ülejäänud ootawad täitjaid.

7 × 3.

Kolme üle pead walitsema: kannatamatus, keel ja ülespidamine.
Kolm tuleb kiita: julgus, õrnus ja kaastundmus.
Kolm tuleb wihata: tänamatus, metsikus ja laim.
Kolmest olgu rõõm: wabadus, ausus ja enese-ärasalgamine.

Kolme tuleks püüda: terwist, rõõmu ja tarkusmõtteid.
Kolmest tuleb eemale hoida: tegewuseta olek, keelepeks ja nali.
Iga kolme üle tuleb mõelda: elu, surm ja igawene aeg.

C. H. järgi saksa keelest W. Garrohs.

Noorte Elu

Cesti Usklikkude Noorte C. E. Liidu hääleandja

Nr. 2

Kuues aastakäik

1926

Mis kasu on ristiusust noorele?

Ristiusk on pettus, wälja mõeldud mõnede poolt selleks, et selle abil hirmutada ja meelitada inimesi, neid sundida sõnakuulelikult töötama enda kasuks. Ta on pettus, sest kiidetud ja lubatud paradüüsi pole olemas, kui elu siin paradüüsilik pole, teinepool hauda on teda mõtteta otsida, sest elu lõpeb lõplikult surmaga. Ristiusust pole mingisugust kasu inimsoole, eriti weel noorsoole. Ligi kakstuhat aastat on Euroopa ristiusu mõju all elanud ja ometi pole praegune Euroopa oma kõlblike elu poolest parem, kui Aasia wõi Afrika ilma ristiusuta. Pole lakanud sõjad ega tapmised, pole wähenenud kuritööd, kõlbusetus, waid kõik elu areneb wastupidiselt. Mis kasu on sellest, et kantšlitest pajatatakse wendlustest, rahust, woorustest, õndsusest, kui ometi waen, rahutused, kõlbusetus ja õnnetus meid igalpool terwitab.

Ristiusk rõwib noorelt elurõõmud, lõhub. Waadake mõnda, kes on andunud ristiusule; teie leiate, et nad põgenewad lõbustustest, teatritest, kinost, tantsumust. Endisest elurõõmusest noorest on jäänud elutõsine inimene.

Ristiusk rõwib noorelt ka tahtejõu. Enne nii energiline ja püüdja kunstis kui ka teaduses — nüüd on tagasi tõmmanud end sellest; ristiusk tegi seda.

Ristiusk on sünnis ainult lastele ja wanadele, kes hauakaldal, ei millalgi noortele, elu- ja teguwõimjale inimestele.

Riisnuseid waateid ristiusu kohta wõime leida inimeste hulgast. Üks asi tõesti nii? Rahjaks mitte.

Tõhikime alljärgnewais ridades puudutada ristiusu hüwesid noorele. Ta on kasu toom järgmistes asjades.

Ristiusk on usk, mis heidab walguist meie ellu.

Wäga salapärane on meie siseelu ja inimene, teda dieti tunda on raskemaist eluülesandest. Jhus on küll ütelnud: „Tunne iseennast“, kuid wähe on neid, kes on wõinud seda läbi elada. Paljud püüawad walgustada oma hingeilma salapäraseid wõlwaluseid mitme suguste walgustega, kuid katsed näitawad, et paljud walguised on jõuetud selleks. Ristiusk kui walguis tahab meid

jelle suure sõna „tunne iseennast“ mõistmisel: kaasa aidata. Riipea kui meie ristiusuga (mitte wariseismiga) kokku oleme puutunud, langeb hele kiir meie südame jalaurkaisse. Ristiusu mõjust eemal olles tunneme endid inimestena, kes amsad, õiged ja kellel midagi ei puudu. Sõna patt (wabandage, pole küll moodne!) on otstarbeto, siisuta sõna. Pattu pole ja patust juttu teha, see on lihtsalt jaburdamine.

Mees, kes hämaras keldriruumis puid lõhub, wõib kindlal arwamisel olla, et teda ümbritsew õhk on puhhas ja riided tolmuta; kuid arwamine muutub, kui sinna päikese kiired tungiwad.

Just sarnane on lugu inimesega ja ristiusu walguisega.

Ristiusu walguises näeme oma siseinimese õudset kaju, mis patu poolt seesuguseks on tehtud; siis alles mõistame dieti uue testamendi ütelnud: sest kõik inimesed on pattu teinud ja Jumala aust ilma. Rooma 3:23. Siis saame selgesti aru, et me ei wõi seesuguses seiskorras iiales igawesest pühaduses elawa Jumala juurde minna, waid peame eemale jääma kui lapsed, kes on eefinud wanemate wastu.

Kui inimesele tõtt wõeldakse ja näidatakse ta wigu — see on kasu.

Elus leiame inimesi, kes meile walusat tõtt ütlewad ja meie wead näitawad, kuid enam midagi. Ristiusk teeb teisiti; kui ta meile kuristikku on näidanud, mille kaldal seijime, meie endi tõelikke inimesi, siis näitab ta ka teed põgenemiseks selle kuristikku kaldalt ja abi nõu enda puhastamiseks.

Wäheseid hindawad ajaloo juurt sündmust — ristisurma Kolgatal, hulgab ei loegi teda suurjündmuseks, kuid tõelikult on ta seda suurem jündmusest. Abinõud ja tee on ainult sealt leida; ent kuidas? Jeesuse Kristuse surm Kolgatal on lihtsalt wõeldud, kui rahamees, kes meie wõlad Jumala juures on kinni katnud, ära maksnud.

Dma ulatuse poolest on see „maksmine“ kõigi aegade ja kõigi inimeste kohta maksew. Kes nüüd selle fingituse (lubage labaselt wõelda), usu omaks tunnistas

ja tänab selle eest, see on kuristiku kaldalt pagenud ja päästetud.

Teisels, abinõu meie ülekohtu ja patutegude plekide, kui nii velda võib, ärasaatmiseks on Kristuse veri; selles on imelik jõud, nagu uus testament ütleb: ... Jeesuse Kristuse, tema (Jumala) Poja veri teeb meid puhtaks kõigest patust. 1. Joh. 1:7.

Olles päästetud ja puhtad, võime sellele Jumalale, kelle eest enne põgenesime, julgesti silma vaadata ja velda südamest: Minu Isa!

See on kasu.

Ristiust näitab teed rahule. Terve inimkond, vähesed välja arvatud, on rahutu. Waadeldes eriti praegust aega, võime tunnistada: kus on enim olnud ja valitsevad seesugune kärsitus ja rutt, kui nüüd. Kuid see on ainult välispidi, mis jälle oma korda siseilma nii selgelt peegeldab.

Rahutu on noorsugu ja et rahu leida, tormab ta elulõbustustesse, uimastus- ja joovastusainete juurde, upub viinas ja veel mõnesse muusse pahesse.

Mürisewas muusikas ja käras kaob hetkekski rahutus.

Kuid kahjuks — seesugune rahuotimine ei wii kestvale rahule. Paljudel korrad on seesuguseil ottinguil traagiline lõpp — enesetapp.

Ristiust näitab rahuallikat ja see on Kolgata Kristus, — kelle sõnad järgmiselt kõlawad, mida ta kord maakeral olles rääkis:

„Rahu jätan mina teile, oma rahu annan ma teile; mina ei anna teile mitte nõnda, kui maailm annab.“ Joh. ew. 14: 27.

Zanutaja teekäija võib oma janu ainult siis kustutada, kui tuleb allikale; niijama on rahutu südamega lugu — kui tahad rahu, võid leida, kuid tule Jeesuse juurde.

Kuid alandaw on see tee — jah, kummargile lastes saadakse alles allikast wett.

Eks seegi ole kasu, kui teid rahule juhataks.

Ristiust näitab teed wabadusele. Wabaduswõitlus on ilusam võitlus; kuid võitlus ilma wõiduta ei leia hindamist. Sarnast wõitlust peawad hulgad noored, tahes wabaks saada sifemistest kui ka wäliseist ahelast. Juba warakult on haaranud mitmesugused pahed noori ja kõitnud nii tugewalt, et jõudu pole enam wabanemiseks. Wõitlus on wõiduta. Ei taha puudutada neid pahesid, sest wõitlejal on endalgi need teada.

Lubage velda, et ristiust näitab meile wabastajat, see on endist meest Kristust, kes ütleb: „Kui nüüd Böeg teid wabaks teeb, siis olete teie dieti wabad.“ Joh. ew. 7: 36.

See on tõde — hulkade poolt läbi elatud. Wabastaja leida — see on kasu.

Ristiust ulatab meile piibli, milles peituvad juhtnõõrid meie sise- kui wäliselus.

Hulgad noored on oma eluõnne kaotanud selle läbi, et puudus nende elus juht — feedes noorus-

jõus tormates ellu, jattusid nad teedele, mis tegid nad õnnetuks kogu eluajaks.

Tänulik on iga reisija, kellel on juht raamatuna või inimesena wõõral maal kaasas.

Just sarnane on lugu ka piibliga.

See on kasu.

Hm, piibel? mõtlete.

Mõtlete teisiti, kui olete ta wäge enda elus tunnud.

Ristiust annab noorele kindla ilma- waate ja teeb selles ka tugewaks.

Juimene kindla ilmawaateta on laew, mis kord ühes, kord teises kursoris liigub. Tuulte ja tormide wintsutuste pärast muudab ta tihti oma kurssi.

Kes on ilmawaatega, see purjetab kindlal sibil seatud eesmärgile. Waadeldes ilmawaateid leiame neid palju, kuid nad ei rahulda meie hinge nõudmisi lõplikult. Paljud, kes ka on omandanud mõne ilma- waate, ei ole selles lõplikult kindlad — see võib wäga kergesti mõne asjaolu tõttu muutuda.

Ristiust annab ilmawaate, mille alused ei kõigu, annab ka jõu selle ilmawaatele truutwiks jääda. Wjalo- loo näitelawa tõendab seda, waadakes seal esimesi kristlasi (usklikke), hugenotte, puritaanlasi ja hulk teisi, kes waiksel, ilma needmis- ning wandesõnata surmale wastu astusid — paljudel korradel weel rõõmu- ja wõidu- laulud suus. Kust tuli see imelik jõud, mis täitis tolle- aegseid noori ja wanu? Wõime wastata: ristiustu sa- lapärane jõud oli see. Omada seesugust usku — eks seegi ole kasu!

Ristiust teeb noore õnnelikuks. Õnne- lik olla on iga noore peamine püüd. Eru näitab, et jäädawat õnne leida pea wõimatu on, üürisefeks ajaks võib särada õnnepäike ning tema kustumisel piirab jällegi sünge yö.

Fr. Bindet, kuulsat end. sassa sotsialdemokraati ta- bas ristiustu mõju; südame rahutuses rändas Schweitzi kellegi jutlustaja Steinbergeri juurde. Teel mõtles, et nüüd talle mees wastu tuleb, kellel on pea wiltu, ise- sugune kõnewiis jne. Kuid suur oli üllatus, kui wastu astus elurõõmus noormees, kes sõbralikult terwitas ja pärast tema soowi, mõneks ajaks Bindet enda juurde palus jääda. Ta jäi. Nähes seda õnnelikku ja rõõ- must elu, muutus Binde waade ristiustu ja usklikele kohta ja ta andus sellele.

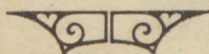
Omades eelpool mainitud kasusid, eks see tee juba õnnelikuks. Ja noor, kes elab ristiustu õpetuste järele, on õnnelik. See on kasu.

Kui nüüd siia juurde arwame seda, et hoidub meie terwis korraliku elu tõttu, et raha, mis muidu patu- lõbustuste ja ainete peale oleks läinud, järel jääb; aeg, mis tühiselt oleks ära raisatud, paremini kasutada võib — eks need ole kasud, mida wälispidistelt tohime leida.

Muu seas olgu nimetatud igawene elu — ehk igawik, milles õnn, rõõm, rahu walitseb, see on kõigi ka- sude kroon.

Kas suudab seda pakkuda nii suure kindlusjega ükski teine usk või ilmawaade?

Rafles Woldemar.

Nurjaläänud enesetappe kätised.

Mälestusi surnud Davos'i õpetaja J. M. Ludwig'i elust.

Kirjutanud E. Engelhardt. Gestistanud M. Kerg.

Me rääkisime Jumala mitmesuguseist teist inimeste saatuse juhtimisest, milleks tarvitab ta nii ime-likke abinõusid ja tööriistu.

„Imelikud on Tema teed“, kinnitas õpetaja Ludwig, „mind on näiteks pime mees valguse juurde juhitanud ajal, kus ma oma mõistuse uhkusest ja kõrkusest olin pimestatud. Isjand on mind imelikul kombel hukatusest päästnud, millesse uskmatus oli mind langetanud.“

Juba poisikesena ja noormehena oli Isjand mind oma juurde tõmmanud, ja täie usu lootusega olin ma

kides valu näoilmet muutmata armamises, et me seda- miisi vilume valu kannatama.

Ülikooli astusin siis; ennaft õigeks, pöörnud krist- lafeks pidades ja soomiga truuks Isjanda sulaseks saada, algasin usuõpetuse uurimist. Pikkamisi aga avaldas sel korral kogu maailma waldaw Ranti mõttetarkus mõju minu tunde ja mõttemiisi peale. Ma andusin wiimaks Ranti mõttetarkusele nii süga- wasti, et ma millestki lugu ei pidanud, mis nimeta- tud süsteemi ei mahtunud, ega mõistuse valguse ning kriitika ees ei wõinud seista. Kui ma kord kuulsin

Talwe ilu.

härmas puud jõe kaldal.

ennaft usuõpetuse uurimisele andunud. Ma olin kut- sutud, aga mitte ümber pöörnud ja uuesti sündinud, kui ma ka palmes, usus Jumalasse elasin, ja mul mõned kallid kogemused Tema isalikust hoolekand- miseft olid. Sellest hoolimata ei olnud ma weel töö- poolest pöörnud, ehk ma küll ise selles armamises olin.

Poisikesese põlwes olime wennaga ühes koos igat- senud auosaliseks saada oma elu Isjandale Jeesusele märtrina ohwerdada. Me elasime kindlas usus, et Ilmutamisraamatus kirjeldatud ajad olid meil ju käes. Kõik koledused, mis Napoleon Euroopale oli toonud, olid paljude usklike kude filmis wiimaste ae- gade koleduste ja kannatuste käskjalad, ja isegi Na- poleoni nimi, mis oli ettekuulutatud Apollüoni sar- nane, näis seda armamist tõendawat. Me walmis- tasime ennaft ette oma elu jätma Isjanda auks suurt piina kannatades. Me mäsisime sõrmede ümber tõrwatakku ja seda põlema süüttades kannatasime kel-

ütelust: kellel julgust oleks kindla meelega mõtte- tarkuse wiimseid lõppotsusi teha, see ei wõiks teistki, kui usku isiklikku, see on elawa Jumala sisse, üle parda heita kõigega, mis Temaga ühenduses on — siis mõtlefin ma endas, „noh, siis tahan mina nii julge olla!“ Ja ma heitsin kõik üle parda, mis mul oli püha olnud, ja mul ei olnud enam Jumalat, ega tahtnudki teda, seepärast et elaw, isiklik Jumal minu suure mõistuse kriitika ees ei wõinud seista ega mah- tunud minu mõttetarkuse ülesandesse. Ma uhkus- tasin dieti sellega ja olin südamest kõrk selle üle, et ma neid lõppotsusi julgesin teha. Aga õnnelik ja rõõmus ei olnud ma mitte. Minu kahtlus ja usk- matus ei tulnud mitte kergeft meeleft — ei, ma ot- sifin tõde, — ja sügaw kurbtus täitis mu hinge. Ma kandfin seda aina ükski; oma südamefõpru, kelledega ma usuihenduses olin ja meelgi armastuses läbi käi- fin, ei lubanud ma pilku oma hingeellu heita. Ma

ei tahtnud neilt riisuda, mis neid õnnelikuks tegi, niikuinii nad mind aidata ei saanud. Ja pilkajaiga ei tahtnud ma kunagi tegemist teha ega ühtki sõna vahetada, isikut, kes kõik püha kergemeelselt enesest heidavad, on mulle ikka wastu meelt olnud, ka sel ajal, kui ma ise kõik püha üle parda heitsin.

Elawast Jumalast ja usust Temasest olin ma nüüd loobunud; aga rahu ja rahuldust oma hingele ei olnud ma sellega mitte mõitnud. Ma olin õnnetuim ja rahutuim inimene. Üks asi oli mulle päewselge: kui elawat Jumalat ei ole, siis on lihtsaim ja mõistlikem niisugusele elule lõpp teha; on aga elaw, isiklik Jumal olemas, kes mind on loonud, siis on enesetapmine kuritegu, mida ta ei wõi sallida. Ma otsustasin elu lõpetada, otsustasin Jumalat katsuda: kui elaw Jumal on olemas, noh, siis keelaku Ta mind otsust täide wiimast ja elu endast heitmast, mis Ta mulle on annud! — ei õnnestu esimene katse mulle, siis tahan kolm katset teha — ja kui see mul tõesti kolmest katsest hoolimata korda ei lähe täide saata, siis, jah, siis tahan ma uskuda, et elaw Jumal on olemas, kes minu elu omas käes hoiab, ja tahan oma põlwi Tema ees nõtkutada ja Teda kummardada, — aga muidu mitte! — Aga ma olin julge, et mu esimene katse õnnestub.

Läksin apteeki, kus oli tuttav promiisor ametis ja küsisin ilmsüütul toonil: „Kulla sõber, mu korteris on hirmus palju rotte, nad närimad ja rikuvad saapaid ja muid asju, — kas sa ei mõiks mulle natuke arseeni anda metsaliste hävitamiseks, — aga nii palju ja nii kanget, et see ka aitab!“

„Subatud küll ei ole anda“, wastas teine, „aga ma olen julge, et sa seda kurjasti ei pruugi“. — Ja siis andis ta mulle portsu arseeni, millest ta tõendas, et sellest küllalt on inimese surmamiseks, rottidest rääkimata. Sellega ruttasin nagu leitud warandusega koju. Ennekuul ma tahtsin märki wõtta, mõtlesin ma häwitada paberkotikese apteegi märgiga, et mu wastutulelikul sõbral pahandust ehk karistust ei oleks karta, kui kõik ilmsiks tuleb. Selleks raputasin pulbri kirjutuslaual olemale puhtale paberilehele ja läksin kööki kotikest põletama.

Suppa tagasi tulnud otsisin asjata walget pulbrit; ta oli minu äraoleku ajal jäljeta kadunud. Ükse awamisel tekkinud filmapilkne tuuletõmbus oli pulbri ühes walge paberiga lahtisest aknast, kus lähedal kirjutuslaud seisis, wälja wiinud. Just akna all õues segati lupja maja krohwimiseks, — lahtise lubjaauku oli kõik lennanud ja pääsimata kadunud. „Saamatu loll olin ma!“ nurisesin ma enese üle wihaselt — „nüüd hakkab ma teistwiisi peale, ja ei oota sellega kaua!“ Otsustasin wäljakäigu awause ennaft kukutada — nii kindel oli ettewõte; mida warem, seda parem elu lõpetada, et ma enesetapmise wiisi ei walinud. Et teised arwaksid, et mu nina on werd jooksnud ja kummardades tafakaalu kao-

tanud, kriimustasin wähe käewart, kust lasksin werd ninarätti ja põrandale tilkuda. Elatanud isa pärast tahtsin enesetapmise kahtlust enesest eemaldada ja nii wiisi paistis see mul korda minawat. Kohale jõudnud kummardasin awause üle; aga samal filmapilgul, kui tahtsin ennaft kukutada, koputati ägedalt ukse pihta, — ja samal filmapilgul, — enne weel, kui ma sain hüpata — tõukab keegi ukse lahti. Õmestades ja wiha tujus ruttasin oma tuppa tagasi.

„Ei, nii see ei lähe, sa pead teist wiisi ja targemini tegema!“ nurisesin enese üle, — „ja see oleks küll paras koht suremiseks olnud! Aga nüüd peab see wististi korda minema ja midagi ei tohi wähele astuda.“

Otsisin suure noa, mida pödratapmiseks tarwitati, tegin ta hoolega terawaks, ja ruttasin Baaseli lähedusse metsa. Seal otsisin suurimas padrikus warjatud kohta, kuhu enda peitsin. Siin lootsin ma, et inimesed ei tule mind segama ega päästma minu oigamist kuuldes, kui mul ka korda ei peaks minema ennaft nii sügawalt haowata, et filmapilkne surm järgneb. Ronisin paksu padrikusse, — tegin kuue ja westi nõõbid lahti, awasin särki rinnaesifelt, haarasin noa pihku, et ennaft surmata, — kui äkitselt kuulen lähedalt lapse häält, kes emalt midagi küsis ja wastust sai. Waesed korjasid metsas hagu ja jõudsid just minu kohale. Mul ei olnud muud teha, kui mõimalikult ilmsüütult wälja tulla ja ära minna. Seni kui inimesed lähedal olid, ei saanud ma oma kawatjust teostada ja nähes, et metjas inimesi oli, loobusin ma siin enesetapmise toimepanemisest. Ma ei saa täna weel aru, et ma polnud üllatatud, et kolm enesetapmiskatset läksid nurja wiimsel otsustawal filmapilgul ja niisuguste asjade läbi, mis ei olenenud minust. Mul ei tulnud kogunisti meelde, et ehk elawa Jumala käsi oli siin tegew, keda ma nii kõrgilt olin wälja kutsunud. Minu uus plaan oli nüüd Reini silla alt jõkke hüpata seal kohalt, kus ta on sügaw ja kiire wooluga. Tahtsin ära oodata, kuni paat sillalt on läbi sõitnud, siis käsipuu üle kummardada, nagu tahaksin järele waadata — ja nagu kogemata ennaft alla kukutada — et see ei näeks nii, nagu tapaksin end. See pidi õnnestuma, sest wool oli seal tugew ja hädaohtlik, kuna inimesi oli wähe sel ajal sillal käimas. Asetusin kiire woolu kohale paadi lähenemist oodates. Kolm paati sõitsid üksteise järele mööda, mis oleksid mõinud teine teisele abi andes mind kergesti päästa. Tüki aja pärast lendas kerge paadike, nagu nool tugewa wooluga edasi. Seda ma just ootasin. Ta kadus kiirelt, niipea kui ta silla alt oli läbi jõudnud. Kummardusin üle käsipuu, nagu tahaksin talle järele waadata, — nüüd weel enam, et ma tafakaalu kaotaksin, — siis tahtsin liisaks weel hoogu anda alla langetades, — kui äkitselt keegi mu käewarrest kinni haaras ja ägedalt mind tagasi kiskus. (Järgneb.)

Maratonijooksja.

Wõitlus oli olnud äge. Wõitlus, mis pidi otjustama terve isamaa saatuse: kas jääb veel kuldne iseisjus ja kallid wabadus wõi pannakse maksma waenlase wõim ja orjus? Seepärast oli kogunud kreeka kõik oma wäed, et seista vastu wägewale waenlasele. Lahing wõeti vastu Maratoni wäljal. Suurtes hullkades, rohufirtsude pilwena lähenesid Persia wäed, et nagu häwitaw laawa masendades üle Kreefamaa tormata. Kõik jõud wõeti kokku, suurima palawusega wõideldi aga kreeklaste poolel, wõideldi isamaa ja wabaduse eest, fodude ja perekondade poolest. Kõju jäid teised põnewusega ootama lahingu järeldusi. Käs uskumatu, täiesti wõimatu olewat nii wägewat waenlast wõita. Ja ometi, oh rõõmu — waenlane löödi, isamaa pääseti, wabadus wõideti tagasi.

Wõit! Nuline wõit järgnes ägedale lahingule.

Seal jookseb üks käsfjalg ruttu Maratoni wäljalt jeda wõidusõnumit wiima Ateenasse. Ges seisib pikk tee — üle 42 km. Sõnum oli aga auhline. Teada pidid saama kodurahwas, et isamaa pojad on löwi kombel wõidelnud ja wõidu saawutanud.

Hoolimata kõrweta-wast päikese palawusest, mis higi wälja sulatab, jookseb ta, jookseb ja wäsiw ka wähehaawal. Maad on aga weel palju ees! O, kui hea oleks istuda tee kõrwale mõne küpressi ehk papli alla wäsinud liikmeid puhkama! Aga ei raatsi — wõidust peab ta teatama teistele. Ometi lõpuks hakkawad eemalt paistma Ateena akropolis päikeskullas särawad templite harjad, kuigi weel kaugusest. Nus julgus ja jõud täidab wäsinud jooksjat.

Juba kujutab ta ette jeda rõõmujoowastust, mis wägewate lainetena ujutab Ateena, kus põnewusega on oodatud lahingu käiku ja tagajärgi. Mitmesugused kartlikud mõtled wõisid ju selle wahepeal üles tõusta: kas jõuab aga meie wäike wägi vastu seista suurtele Persia wäehulkadele? Kas ei lõpe aga kõik haledalt j. n. e.? Milliselt tõstab aga nüüd see wõidusõnum neid üles. Siis algawad juubeldused, hünnid kajawad, wõidulipud lehwiwad.

Jika jookseb ta kuigi jurmani wäsinuna. Kuid ta aga ei juuda päralt ja jõud ennem rauged? — mõtleb ta endas. Kogub kõik oma rammu ja sunnib end tõttama linna poole.

Seal on teda ju tähele pandud. Kõik ootawad

ärewuses, mis tal on öelda: kas head wõi paha — jutustab ta wõidust wõi kaotusest?

Wiimaks ometi on jõudnud ta läbi Ateena wärawate turuplatsile, kuhu rahwas oli kogunud. Nõtkuwail sammel, jurmani wäsinuna . . .

„Wõit! Rõõmustage ateenlased!“ juudab ta weel hüüda, siis waarub ta, kukub turuplatsile ja — on jurnud.

Ta oli ülesande täitnud — teinud, mis tegema pidi, kuid ohwerdades eluga. Sõnum oli auhline — wõidusõnum.

Mimetatud Maratoni lahing Kreefamaal on saanud ajaloo tähtsamaks sündmuselks, millest helisema jääb läbi aegade kreeklaste isamaa-armastus, julgus ja wõidujõud.

Ei unune aga ka teatetooja, kes tõi wõidusõnumi Maratoni lahingust esimesena kohale, kuulutades ateenlastele wõidust ja wabadusest. Kuid räägitakse Maratoni lahingust, siis tuletatakse meele ka sõnumitoojat — maratonijooksjat.

Tihti weel peetakse olümpiaade, millesse on wõetud ka maratonijooks. Hiljutigi jälgiwad lehed põnewusega Pariisi olümpiaadi tagajärgi, sest et seal ka eestlased esinesid.

Maratoni lahing oli otjustaw Kreefamaa iseisjuse ja wabaduse suhtes. Kuid oli lahing, mis otjustaw on kogu maailmale tema wabaduse saawutamises — tähtis terwele uniwersumile.

See oli Kolgata wõitlus äge. Wõitlus

walguse ja pimeduse, Jumala ja saatana wahel. Siin wõitles Jumala Poeg, Jeesus Kristus, hingewaenlase saatana ja kõigi pimeduse wägedega, ja sai wõidu.

Waata jeda wõitlust juba Kreetjemanis, kui Ta wõitlushoos palwes filmiini maas tumedate punde all heitleb! Silmis walu ja ahastus ning kahwatuid palgeid mööda woolawad pisarad. Kõik saatana wäed on vastu seismas, et lunastustöö, wõitlus inimsoo wabaduse pärast ei läheks korda. Juba nõrgub higi meie Dunastaja ihust werepisaraina. Seal kinnitab Teda ülevalt Jsa, kui Ta ükfinda wõitleb — rinnaga vastu seisstes waenlaste armutuile pealetungimistele, kui kalsu — rinnaga, milles tuikas ja tufus jüda täis armastust inimsoo vastu.

Ja edasi sammub Ta wõitlusteed — Kolgata ristile. Päike ei juuda jeda waadata, waid peidab palge.

Talwöö.

Jällegi talwöö meil saabub, ja waldab Hämarit juba. Ehk pimedus algab. Juba ööwarjud all metsasti liitwad, Uniselt lumitand otsadel kiitwad. Oo, et algab meil öö!

Waata, kuis palangus pilwede rüntad! Näe, kuis weretawad lumitand küntad! Kõlmast ju wirwendub hangede mägi. Kullana läigahkleb jäätunud jõgi. Oo, et algab meil öö!

Talwine öö meil nii alates ilus. Alles meil käes, ent tundub nii walus Önn, et neid tähti nii paljugi weel on Walguseks umbfel tuisanud teel. Oo, et algas meil öö!

E. Mänd.

Üdne on pimedustund, lahingu kõrgeim tipp — kui Jumala Boeg ristil waewade ja walude all sureb.

Seal aga kostab korraga wõiduhüüd surija Wabas-taja suust: „See on lõpetatud!”

„Wõit! Lahing on lõõdud, waenlane wõidetud — rõõmusta ilm!”

Teda kantakse külma kaljuhauda. Wõõduwad pikad õudsed tunnid ja päewad. Kuid ülestõusmispäewa hommikul tõuseb ta üles hauast, — wõitjana surma wõimu murdes.

Wõit — ka surma üle!

Mille ja kelle eest wõitles Jeesus? Kogu langenud maailma eest, et saatanalt wõita hinged, mis patulan-gemise läbi paradüümaias tema meelewilla alla sattusid. Orjas terve inimsugu — orjas seda, keda ta ei taht-nud orjata — oma hingewaenlast saatanat, orjas liha läbi. Ja tuli Ta, armastusest kadunute mastu aetud, jättis taewase kodu ja astus alla maailma. Algas wõitlus saatanaga — wõitlus meie pärast. Ja Ta wõitis.

Wõitis patu, wõitis surma ja kuradi wäe. Pääs-tis orjawa inimsoo käsunedmisest ja käsu alt — wiis orjad wabadusele, ja seda oma ristisurma ja ülestõus-mise läbi. Wõitles sinu ja minu pärast ja wabastas sind ja mind — meid kõiki. Seepärast ongi Kolgata sündmus tähtsaim sündmus päikese all — Jumala ime-tegu, mis puudutab kõiki. Tuhatuwõrra tähtsam kui maratoniwõit.

Kuidas wõis jälgida Jsa film seda wõitlust ülevalt? Du öeldud, et isegi inglid igatseswad kummargile waa-data sellelde saladuse ja siiski jääb neile see mõistma-tuks.

„Wõit! Saatan on lõõdud, patuwägi murtud, surm wõidetud — wabadus kõigile!”

Kuid kus on need, kes lähetsid ja kuulutaksid jeda aulist rõõmusõnumit teistele? Kus on meie ewangeeli-umi maratonijooksjad? Kes tunneksid, et Kolgata wõidu-sõnum on nii auline, et ei wõi wiibida sellega, on waja kõik jõud kokku wõtta ja kiirustada, et kõik saak-sid teada Kolgata wõidust, kuuleksid ihaldatud wabadusest. O, kui pisut neid, kuigi Kolgata wõit wõrdlematult täht-sam Maratoni lahingust!

Ta jooksis p e a t u m a t a, jooksis p i k k a m a a d, jooksis ja ütles, et wõit on saawatatud, mis wõis kurbadele rõõmu ja juubelduse põhjuseks olla — jook-sis ja suri . . .

Jah, kui tuimad ja ükskõiksed oleme meie olnud: käed rüpes istudes, pikka maad joošta pole mõtetki — hea on sohwaKristlasena elada, teadku teised ehk mitte,

wõi mingi nad teadmatuse hauda ja huffugu igawesti, mis see meisse puutub! Kui palju wäsimust kõige ju-malariigi töö ja kuulutuse juures! Kui wäsinud on meie jalad siis, kui Jumal tahab saata meid sõnumeid wiima, kuna oma teedel on nad emahirwede jalge sar-nased sagedasti. Ja lõpuks, kui wähe neid, kes julget-sid selle juures oma eluga riskeerida!

Nii jääbki tähtis sõnum edasi andmata, inimesed effima teadmatuse, orjama saatanat ja pattu ning wä-risema surmahirmus. O, kuis algaks rõõmujoowas-tus ja juubeldamine, kui wõidusõnum nendeni jõuaks! Ole wend — öde kärmas seda edasi kandma! Jookse, oh jookse, ja kui ka wäsid, — jookse, kui ka surema peaksid, kui sa aga ometi wõiksid öelda: „Wõit! Rõõ-mustage hinged — teie olete päästetud Kristuses!”

Ja, sina, patune — kui see sõnum weel su süda-messe pole tunginud — kuule täna seda wõidusõnumit — „Jeesus on surnud ja üles tõusnud!” Jumala Boeg on ristil sures sind wabastanud. Wõit! Usu sellesse ja sa oled päästetud!

Jumal andku meile tuld ülevalt wäsimatult töötada ja hüüda, kuni aeg on weel! —

Kannatawad tööpõllud: puuduwad töötægijad. Jee-sus ise ütles: lõikust on palju, aga pisut töötægijaid! Sõnum küll auline, kuid pisut jooksjaid. Ka meie kodu-maal pole parem lugu. Kui palju pimedust ja patu-elu! Saatan walitseb wäes. Patuelu ja kurjus kas-wawad. Maailm tantsub ja pidutseb joobnuna enese hauakaldal, kõlistades orjaahelaid — nenda hulgas ka meie noorsugu. Meie C. E. Liit tahab töötada eraldi noorte keskel, tahab noortele kuulutada Kolgata wõidust, mis wabadust toob patuahelaist. Kui wähe aga ewan-geliumi maratonijooksjaid! Kui wähe Kolgata wõidu-sõnumi edasikandjaid! Liit on wõinud panna ainult faks alalist reijusekretäri ametisse. Ainult faks: kas sõnum aulisem polegi ja töö tähtsam, et ainult faks?! Meie wajame 12 ehk weel rohkengi. Wend — öde, oled sa seepärast Jumala ees seisnud? Kas ei taha Ju-mal ehk sindki läitada — jooksema panna? Oled sa walmis kõik Jhsanda altariile panema — siis mine ja kuuluta maailmale:

„Wõit — rõõmustage patused!”

Ole kui Paulus, kes ütles: „Waid meie kannatame kõik, et meie Kristuse armuõpetusele ühtegi wiivitust ei tee!” Ta jooksis, jooksis ja andis elu, nagu ta Meis-tergi. Kuid ta wõis surma minnes kirjutada: „Glukroon on mulle waruks pandud!” Eimest Kolgata maratoni-jooksjat paganuse ilmas ehk wõidukroon! Kas ka sind ja mind? P. Sink.

Mõnda kolmandast C. E-lastest waimulikust konwerentsist

peetud 26. ja 27. jõulukuu päewal 1925. a. Paides.

Pärast pikka pooleaastast askeldust tasanes äripäewa elu Paides. Jõudsid päralt rahupühad. Kõik ruttasid hingusele. Tänewad tühjenesid. Oli igalpool waikne, rahulik.

Korraga — esimese püha öösi kella ühe paiku tormas salk noori Paide tänawaile, tekkis elaw kõnelus talwe waikusel. Terwitused ning

käepigistused kui elektrisädemed pimeduses. Siis wiidi neid edasi jaama lähedal asuwasse Paide ew. lut. us. kog. majja, kus on lasteaed energilise õe Siibergi juhatusel. Sinna oli wal-mistatud kohalikkude tuliste C. E-lastest poolt külalistele mugaw wastuwõtt. Pole wist palju wõrrelda paidelasi shotlastega. Igaltpoolt pe-

geldus südamlikkus. — Jõudude rakendusoskuses on nad kaugel ees tallinlastest. Töö mõistet võetakse siin suure tõsidusega, sellest jutustas iga nende liigutus, vähemalt mulle. Astudes üle läve säras kohe vastas seinas „Ela Kristusele!“ Wilunud organisaatorite juhatusel paigutati meid kiires korras öökortereisse: kes jäi ühiskorterrisse, keda saadeti erakorterrisse, mis suuremalt jaolt seks puhuks üüriti.

Waldas öörahu. Wäsinud reisijad uinusid Isa walwe all. Paide üh. tuiksoon töötas aga kiiremas tempos, korraldati ja valmistati wäsimatult.

Tuli hommik. Esimene konwerentsi päew. Enne koosolekule minekut rutati ühisele hommikusöögile tuntud õe Siibergi koolimajja. Oled külaline, waatled oma ümbrust. Weidi teistsugune on see, kui oled nägema harjunud. Oleks kui keskküttele lähemal. Kõik nii soe, lihtne, otsekohene. Süwenes konwerentsi meeoleu, valmistad end sisemiselt koosoleku tarwis. Koosoleku kohaks on lubatud kohalik Saksa ruumikas koolimaja. Warakult walgneb noori sisse. Täitub saal. Kell on 9. Tuleks alata. Oodatakse kedagi põnewalt. $\frac{1}{2}$ 9. Ootepinge tõuseb. Kuuldub kurbi mõttewahetusi: pole konwerentsi juhatajat!

Wahepeal tuli ähkides raudruun, tõi weel noori ja puistas Paide tänawaile, siin oli Pärnust, Tartust ning kaugelt Narwast, wii-masest ootamata wähe, jne.

Juurdetuli-jate pärast wiibiski koosolek. Suure hiljaksjäämisega awab W. Rakles konwerentsi, teatades, et meie armastatud juhataja K. L. Marley Jumala tahtmist mööda haiguse tõttu seekord meie keskel olla ei saa. Ka palwetunni juh. Kokamägi pole ilmunud. Need, kelle

läbi loodeti suuremaid õnnistusi, pole siin. See teeb hetkeks nukraks. Aga — Issand on ju siin! Kumardab noorte hulk oma kuninga ja Lunastaja ette, tänades Teda Ta põhjatu armastuse eest ja paludes rohkeid õnnistusi. Ja vähemaid sulaseid tarwita! — Kohe pärast palwet minnakse teemide käsitlusele. Üldteem: Kristus. J. Sirotkin iseloomustab omapärase mahedusega Kristust kui töötatud Kristust. Aasta tuhandete eest paradiisiaias sõbrustas inimene oma hinge-waenlasega, mis oli keelatud Jumalast. Sõnakuulmatus on hirmus wägede Jehoowa püha

palge ees. Ja Ta töötas häwitada sõpruse waenlasega. Selleks läkitas oma poja, kelle üli-loomulikkude sündi katsutakse praegusel ajal tühistada. Räbalad on inimeste mõtted ja kirjutused maailmade juhtija mõtete ja kirja kõrwal. Kui Tema laseb kirjutada, et Kristus on sündinud Pühawaimust, siis on see wäärt uskuda. Neljakülgsena joonistab kõneleja töötatud Kristust: 1. kui prõhwet, 2. kui päästja, 3. kui preester, 4. kui kuningas. C. E.-lased, Kristus tahab meie oma elu üle ka kuningas olla! —

Konwerentsi rinnamärk.

Imelik dualism on Kristuse isikus: kuningas-sulane. A. Sildos maalib Teda Jumala sulasena Joh. 4:14 põhjal. Mõõdub silme eest aeg, mil oli Poeg Isa juures aus hiilgawas, suures. Mis sundis Teda astuma alla? Kõneleja nimetab negatiivseid ja positiivseid põhjusi: a) mittewaesus, b) mitterumalus, c) mittekeeleoskatus, d) mitterikkushimu, e) mitte-tüli Isaga, waid a) armastus b) läkitamine Isast, c) sõnakuulmine, d) isiklik

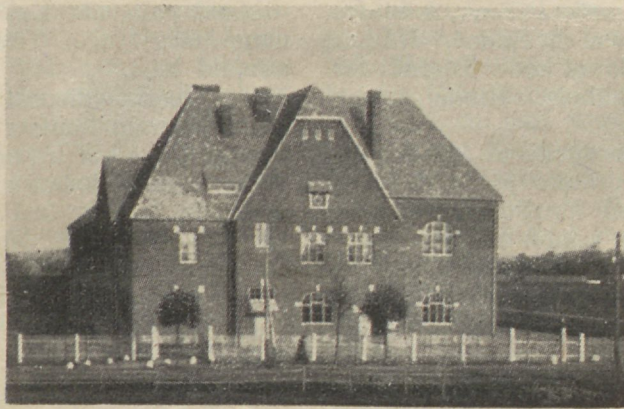
armastus meie wastu sundis Teda ohwriks andma enese. Tema teenistust, mis algab awalikult pärast 30. eluaastat, läbib punase niidina sügaw enesesalgamine. Iialgi ei kõnele ta oma tahtmisest, ei otsi oma kasu, ei kiitust ega kaastundmust teiste poolt. Ta waid troostis ise teisi, ka ristil surmaheitluses on tal aega selleks.

Auline sulastöö! Päästis meid käsuneedmisest, wabastas patuorjusest, kinkis lapseõiguse.

Werine oli kannatusrada, millel sammus Önnistegija. K. L. Marley asemel käsitab seda ilusam teemi „Kannataja Kristus“ A. Freimann Mark. 8:31 järele. Lapsepõlwele hauani on Ta tee põimitud kannatuste okastraadiga. Ei suuda Teda mõista Ta ajalikud

wanemad, ei lähemad õpilased, tihti on tal kokkupõrkeid wiimaste lihameelega. Sügawad jäljed jääwad Ta hinge nähes rahwa wiletsust. Peale välispidiste kannatuste on tal kannatusi puhtwaimlisi, mis palju raskemad. 40 ööd ja päewa kõrwes! Siis Keetseman. — Aga tilgatuks jõi Ta karika, tõi õnnistuse täieliku. Ilus on Kristuse surmakuju!

Ilusam waid, kui astub surmast läbi ellu, tõuseb üles wõitjana. Ap. t. 4:33 ja 1. Kor. 15:12 walgel näitab P. Sink konwerentsi teise päewa esimeses kõnes ülestõusnud Jeesust, püüdis

Saksa koolimaja, milles konwerents aset leidis.

awada mitteuskujate silmi. On ristiinimesi, kes ei taha sisse minna ülestõusmiswärawast, waid tembeldada Kristust a) warjusurnuks, b) rajawad hallutsinatsioonile — olla ju kõik wiirastus. Kolmandail polegi ülestõusmist. Hea on, et elu ümber lükkab nende wäited. Ei surnu wõiks wabastada patuwõimusest, ei tuua rahu hingele. Ülestõusnu on ka jälletulew ja kohtumõistja.

Jälletulewat Kristust käsitab J. Laar. Joh. 14:3, 18, 28 põhjal. Taewas on praegu meie Önnistegija. Pea tahab Ta tulla sealt omaste järele, koju wiima neid, kes teda ootawad. Kõnelejale omase isalikkusega noomitakse kõiki üles tõusma tuimusest, sest kui kurjened maa-ilm, peawad pühanema jumalalapsed. Ei ole usuelu mängukann. Ajakell lööb lõpptunde. Walwele. — Mitme kirjakahoga klopib kõneleja usklikele seismajäänud südamate pihta.

Kes ei taha ärgata nüüd oma elu uimastusest, peab seda ometi kord — ja siis juba kohtumõistja ees.

H. Kokamägi asemel kõneleb kohtumõistjast Kristusest J. Sirotkin. Isa ei mõista kohut ühegi peale, waid on kohtumõistmise Poja kätte annud. Ja sõna läbi mõistab Poeg igawikus kohut nende peale, kelle patuwõlga pole Tema weri lepitanud. Oma lunastatud hulgaga ilmub kord Poeg, äratub üles surnud ja teeb igawese lahutuse õigete ja ülekohtuste wahale.

Et ka Paide rahwast tutwustada selle maailmade walitsejaga, Kristusega, korraldati mõlemal konwerentsi päewal kell 4 p. l. kirikus kuulatuskoosolek. Esimesel korral tunnistasid eluuendawast ewangeeliumist P. Sink, A. Sildos, A. Pitkjaan; teisel päewal A. Sildos, J. Laar, W. Rakles. Laulis ühendatud koor. Tõsiselt esines pöõrmisküsimus igäuhele. Rumal, kes ei otsustanud! —

Peale puhtwaimliste roogade oli konwerentsiks walmistatud ka õpetlikke ja muid wähemaid maiustusi. Esimesel konwerentsi päewal kell 7 õ. kanti ette kaks referaati: W. Rakleselt C. E. misjon ja E. Aderilt kirjandusmisjon. Elaw C. E-lane ei tohi seista tööta, waid peab energiliselt tegutsema, wõitma hingi Issandale. Selleks on tal mitmesugused abinõud: 1. püüe isiklikult wõita üks hing aastas; 2. pidada ühiseid pealetungimisi, näit. palwe- ja ewangelisatsiooninädalate näol; 3. sotsiaalne töö, haigemajad, waeste eest hoolitsemine jne. Need on umbes kolm põhitooni, üksikasjas on aga C. E. misjon wäga wärwirikas. Tööd on palju, abinõusid rohkem, kus töötajad? Diagrammide abil näitab kõneleja C. E-lastele nende lahendamata ja lahendamata ülesandeid.

Esineb muusikamisjon.

Referaadi kirjandusmisjonist kannab ette ta sõber E. Ader. Hea on kuulata, kui kõneldakse

sõbrast objektiivselt, mitte salates tegelikke warjukülgi. Eesti waimulik kirjandus moodustab püramiidi, mis ehitatud mitmesuguseist kiwidest. Suurema ruumala wõtab wast adwendistide oma, siis kiriklike ringkondade ja üsna pisukesena näib teiste kõrwal usuühingute poolt soetatud kirjandus. Wiimast käsitab referent üksikasjaliselt, näidates tema nõrkusi ja puudusi ja peletades iga silmapilk wõimalikku pessimismi püüab toonitada ka tema pisku head. Ometi torkawad tõsiolud terawalt. Jääb ettekandjal ainult soowitada wõidumehe prille. Uue lootusega läheb unest ülesraputatud noortehulk Isa ette. Tema aitab! —

Ta jõud ja tarkus on elus proowitud. Seda tõendawad ka terwituste äraandjad konwerentsi teise päewa hommikul. Seal, kus lõppes neil oma nõu, aitas Isa imelikult läbi. Ja 22 kohast on ilmunud saadikuid parimate soowidega, niisutatud nukrustilkadega. „Meie pole kõik teinud, mis wõisime! Meie oleme tagurpidi käinud! Ja meil on häda suur. Tulge alla ja aidake meid! Kostawad hüüded Eesti Egiptusest ja Hiinast.“ Oli palju terwitusi, siiski mitte kõikidelt. Mõned perekonnaliikmed arwasid heaks mitte osa wõtta ega meelde tuletada oma jõulu-aegset kokkutulekut. Kooswiibijad ei unusta aga neid, waid saadawad soojemaid terweiseid kõigile. Räägitakse neid soowe ja muljeid ka Isale. Palwe on kui nutja lapse nuuksumine. Isa anna tuld! —

Nii lojult edasi töötada pole wõimalik. Läheleb Balti riikide konwerents — ja see wajab rohkeid palweid. Laskem süütada altarid, soeneme isegi siis. Teiseks tarwitab see hulga aitajaid käsi.

I. On kawatsusel korraldada konwerentsi puhul suurem kontsert, kus esineksid Eesti ja Soome koor. Wirguge lauljad! 2. Ei tarwita wähe aega ja jõudu näituse korraldamine C. E. liikumise kohta. 3. Pole lihtne ka hulga wõõraste wastuwõtt. Noored, rakendagem waid energia! Rahakotid awanewad isegi.

II. Majanduskoosoleku punkt kõneleb ilma-konwerentsist, mis peetakse 16.—21. juulini Londonis. Loodetakse saada saadikule prii reisu.

III. Reisusekretär P. Sink paneb ajutiselt kohustused maha ja sõidab Soome edasi õppima.

IV. Rahalise aruande esitab A. Pitkjaan. Üldlähikäik rahuldaw. Soowida annab reisu-sekretäride kassa.

V. „N. E.“ aruandes peegeldub C. E-lastelaiskus. Ons palju koguda igalühel 3 aastatellijat? Jääb ootama uuel aastal, et suureneb ta lugejate ja kaastööliste ringkond. Heade lootustega lubab ilmuda ka Balti riikide konwerentsiks tüsedamana. Wist lastakse wälja ka wäike broshüür C. E. tööst.

Noored, ärgem unustagem palwetes eelseiswat konwerentsi!

VI. Kawatsetakse sisse seada C. E. nädal ja palwenädal.

VII. Tutwustatakse C. E.-lasi baptistinoorte ühinemise soowiga.

VIII. Tõstab pead ammu walminud kooli-idee. Peatatakse algkooli juures, mille elluwiimiseks ka samme astutakse.

IX. Järgmine waimulik konwerents Eida-pere raudtee walmissaamise puhul ära pidada Pärnus, muidu Haapsalus, 1926. a. jõuluajal.

X. J. Laar soowitab asutada abiandmis-toimkondi.

Palju uusi ülesandeid pannakse noortele ette. Mitu korda piitsutatakse neid tublisti läbi. Noored on laisad piiblitugemises, hooletud palweis, seepärast jõuetud elus. Tõsi. Aga Paide lapsed teadsid, kui isa witsu annab, siis on tarwis ka ema, kes troostib. Ja õhtu hilja pärast koosolekuid walmistasid nad halja kuuse walgete küünaldega. Rõõmsad olid kooswiibimised selle ümber, lauldi, kõneldi, kuni laguneti laiali õõwaikus nagu tuldud. Mida wõtsid kaasa? Ei seda ma ütle. Saladusi õpitakse tundma ainult elamuste teel. Seepärast ära puudu tulewa kord!
L. Hammer.

Ruti raamatu ülewaade.

Op. W. Graham Scroggie järele G. T.

1) Mik wiisit wõi mis mõttes tähendab Poas Kristus ette?

2) Mis juures wahekorras seisis Rutt kuningliku juuguwõlga?

Ruti raamatu sõnum.

See on üks neist kahest aimusest raamatus piiblis, mis kannawad naiste nimesid, kes mitmes suhtes kujutawad tähelepanuväärt wastandeid teineteisele. Üks on pagana naine, toodud juutide keskele, kus siit peale elab oma elu. Teine juudi naine, wiidud paganate jekka, kus sama suure usu ja armastusega edendab oma osa, mis temale Jumalast on määratud. — See raamat jätab paljudest ja imelikust tõdedest, millel on selge tähendus ka meie elus. See on seda enam südantõõmüstaw, et ta järgneb kohtumõistjate raamatule. Astuda eelmisest lämmastawast õhkkonnast „Ruti“ puhtasse ja hinge jahutawasse sfäärkonda, — on nagu rabafoost asumine mereksdale. Kuid peab meeles pidama, et see on osa kohtumõistjate ajajärgust. See on nagu ilus roos õhake keskel; nagu hele walguksüür kistöö pimeduses; nagu jahutaw õas surmawas kõrres. Mälloos pimedamad kohad ei ole kunagi olnud täiesti tühjad headusest, ilma ühegi lootusküireta, ilma mõne kristallpuhta allikata. Sest Jumal ei jäta end ilma tunnistajaita.

Selle raamatu juurim sõnum näib olevat Jumala wahekorrad ja eesmärgid paganatega. Rutt oli Moobi naine — rahwas, mis sai alguse ühest pimedamast sünnimusest Wana Testamendi ajaloo (1. Moos. 19.) ja oli ärawalitud rahwa fibedam waenlane, keelates neile leiba ja wett, kui nad Egiptusest tulid ning palgates Piileami, Peori poja neid ära needma (4. Moos. 22—25 : 3; 31 : 16; 5. Moos. 23 : 3, 4). Ta oli üks selle kurja rahwa liige, Jumala ärawalitsetu, et saada Taaweti wanaemaks, kelle soost pidi kord tulema Jeesus. Äravalitsetud rahwas mõistis dieti, et Jumal ennast neile ilmutas, kuid nad ei mõistnud, miks Ta seda tegi. Nad waatafid oma eesõiguste, kui oma ißeäraliste õiguste peale, mida ei wõinud jagada ükski wäljaspool ärawalitsetud rahwast. Kuid õrnalt, siiski järjekindlalt parandas Jumal nende efferwamist. Ta saatis Melkiseeki, — ühe pagana — Abrahamile Teda, kui kõr-

gemat Jumalat ilmutama (1. Moos. 14.) (Juudi traditsioon ühtlustas Melkiseeki patriarh Semmiga, kes sel ajal weel elas. Mõned peawad seda Kristuse enese ilmutuseks j. n. e — Tõlf.) Ta saatis Raabi — üht pagana hoo — kurjuse kanti ära wõitmiseks, et selle järele juudiga abielludes saada emaks Poasile, keda wiimast näeme siin raamatus abielluwat pagana naise Rutiga. On weel teisi näiteid, mis selgitawad Jumala eesmärgid paganate suhtes, kuu enne seda, kui ärawalitsetud rahwas kõrwale heideti ja apostel Paulus paganate juurde läkitati. Jumala armu piirid ja tegewus on laiemad, kui meie arwame, ja ühel päewal, kui tema rahwas awalikuks saab, ootab meid palju üllatusi.

Magu näete, ilmub Ruti lugu momendil, mil Jisrael langes patusel wiisil Jehoowa teenistusest. See on ennuustus paganate kutsumisajast, kes pidid sünnitama ühes usklikude juutitega Jumala koguduse, Kristuse ihu. See kutsumine tuli siis, kui ärawalitud rahwas Teda, kui oma Messia ära lükkas (Mp. teg. 13 : 46; 18 : 6). Need, kes enne kangel ära olid, toodi ligi ja tehti kaasparijaitis, pühade jeltsirahwaks ja Jumala kodakondseiks usu läbi. Kohtumõistjate raamatus näeme neid, kes kuigi maailmast olid wälja kutsutud, olid siiski maailmast. Kuid Ruti raamatus näeme üht, kes kuigi maailmas, ei olnud siiski maailmast. Oma ükfiakasjus on see lugu täis waimlist tõde ja aitab neid, kes palwes seda uurivad.

Allpool paar mõtet : —

1. **Walik usuelus**, ja selle järeldused 1 : 14.

Ngauks meist peab walima : wõrrelge Lotiga, 1. Moos. 13; Jisraeliga Joos. 24 : 13. Need, kes otsustawad kõik Jumalale, leiawad alati enam kui kõik Jumalas. Wil. 3.

2. **Tagasilangemine**, peat. 1 : 2.

Õlimeelele ja Noomi ei suutnud usaldada Jumalat näljaajal igapäewase wõiduse suhtes. Ka Abraham mitte (1. Moos. 12.), ei Jisak (1. Moos. 26). Need, kes usaldasid Jumalale oma tulewiku, ei jaksanud usaldada Teda olewikuks. Siis laitis Noomi Jumalat 1 : 20, 21, nagu tegi seda Abraham (1. Moos. 12 : 12). Ühele wale sammule järgneb alati teine, kui

Jeda kobe ei parandata. Nad läfsid Moabi maale ajuti-
fist elama (peat. 1 : 1. Eestif. kui wõõras elama),
kuid sinna nad jäidki; kolm neist furi seal (1 : 5). Wõrdle
Hoosea 14. peat.

3. Jumalik juhtimine peat. 2 : 3.

See „fogemata juhtimine“ oli pöördpunktiks Ruti
elus. Suured tagajärjed tõusewad tihti wäikestest
asjadest. Üks uneta õõ päästis Juuda wangid (Ester
6 : 1). Dotamine kellegi järele andis Ateena linnale
ewangeeliumi (Ap. teg. 17 : 16). Nähtawad wäikesed
asjad meie elus wõiwad seda palju muuta, kas hüwe
ehk halbuse poole. Usaldage kõik wäikesed asjad Ju-
malale.

4. Uurige Boasi kui Kristuse ettetähendust.

Wõikuse Isand (2 : 3), leiwajagaja (3 : 15), sugu-

lane — lunastaja (2 : 20), rahuandja (3 : 1), rivas
mees (eestif. wägew wahwa mees) 2 : 1.

Meie wägi (Boas). Otsige üles Uue Testamendi
paralleelkohad.

5. Uurige selle raamatu nimele tähendust.

Esimees — mu Jumal on kuningas. Rutt —
rahuldatud. Boas. Wajlon — laul. Kijon — täie-
lik. Betlem — leiwa maja.

Wastused.

Kohtumõistjate raamat.

1. „Kemad ei ajanud neid täiesti ära.“
2. Beat. 3 : 8 ; 4 : 3 ; 6 : 1 ; 10 : 8 ; 13 : 1.
3. Riideon, miidjanite ärandimine.
4. Ta on lõppemata pikameeseline ja halastaja.

Sõit Helsingisse.

Wiimaks selgus lõplikult, et pean mi-
nema . . .

Jää weel ainult mõni nädal olla kodumaa
pinnal. Needki pea kadusid — konwerentsiga,
korraldamistega ja välispassi nõutamisega. Lõ-
puks oli ometi välispass käes ja rahuliku süda-
mega wõisin weel korraks koju sõita.

Siis — wiimased päewad Tallinnas. Juma-
laga jätmise koosolek ja rida muid. Igaltpoolt
terwitusi kaasa ja õnnistussoowe. Otsekuu wii-
maste sidemete katkikiskumine Eestiga, kus elatu
ja oldud, toimitud ja wahest wäsimusenigi
— kuid need sidemead ei saa katkestada —
nad waid kõwenewad, ka kaugel olleski.

Nüüd minek . . . Neljapäew läheb laew —
siis teele. Korraga aga selgub, et laew juba teisi-
päewal wälja sõitnud Helsingisse ja neljapäew
ei ole ühtegi minemas. Nii siis meie maha
jäetud! Igatahes Jumala tahtmata see ei sün-
dinud — mõtlen ja teatan sest w. Grünbergile,
oma reisu- ja kooliseltsilisele. Nii see oligi. Mai-
nitud laew, nagu kuulsin, ei jõudnud Helsingisse,
waid tugewa jää tõttu pööris tagasi. Oleksin
asjata sõitnud.

Millal weel laew läheb — pole ka kindlasti
teada. Aruteline kord aeroplaniga minekut,
kuid sest tuleb kalliduse tõttu kriips läbi tõm-
mata. Wiimaks sõidab ometigi laew, ehk küll
mitte Helsingisse, waid Hangõsse. Sellega siis
sõitsimegi.

Umbes kell 1/2 9 jõuame sadamasse. Saatma
on tulnud wennad Siiberg, Marley ja teised.
Läbi tollirewisjoni läheme laewale. Kell 1/4 10
hakkab laew liikuma pöörates end sadamasil-
lalt ära. Wiimased jumalagajätmised, hüüded,
käte wiipamised wäljasõitjate ja mahajääjate
wahel — siis kaugeneb laew. Ehk küll lahku-
mishetk, ei juhtu siiski süda kurb olema — kui
polekski see lahkumine.

Sõidame mööda reidil olewast Saksa sõja-
laewast „Hessen“ist“. Rahulikult istub ta seal see

hall hiiglane, oma pihal hirmsaid suurtükke
kandes, mis walmis warsti tuld wälja sülitama.
Ja ikka kaugemale läheme. Jää murdub laewa
nina ees ragisedes. — Wõimsa rinnaga rõhub
ta edasi ja murtud jäätükid arwawad kõige pa-
remaks laewa kõhu alt läbi pugeda, et taga
jälle üles tõusta. Kuid nii kergesti see siiski
ei lähe — enne saawad nad weel wõitlushimu-
lise laewa propelleri käest tublisti materdada.
Oiates, puruks pekstud ilmuwad nad weepin-
nale. Ometi on see jää tülik — laew saab
nii tasa edasi minna, et uisutajad ja kelgumehed
meist ette jõuawad. Wahepeal on küll enam-
wähem awawett, kuid Paldiskist möödudes heit-
leme jälle jääga. Meist ajab mööda Soome jää-
lõhkuja „Tarmo“, tehes „Poseidon“ile wabamat
teed — ise läheb ta Saksa kaubalaewu aitama.

Lühike päew möödub pea. Hämardub. Loo-
des kumab ähmaselt. Meie ümber aga ääretu
jääwäli. Waikus. Kuulda ainult laewa mü-
hinat ja jää kärinat nagu murraks ta wastase
küljeluid. Ülewal lööwad särama hõbedased
tähed.

Laewa sõit muutub järjest raskemaks, kuni
hoopis jäässe istuma jääb. Ootame „Tarmo“
tagasitulekut. Paari tunni pärast tuleb see ning
me liigume edasi. Eemalt kumawad Hangõ
tuled. Kell 11 õhtul oleme Hangõs. Õõ saa-
dame mööda laewal. Hommik — waksalisse,
mis on wäga kena ja puhas. Istume rongile
ja läbi omapärase Soome kaljumaastiku sõi-
dame Helsingi poole. Wagunid ka puhtad ja
korralikud. Keskpäewaks jõuame Helsingisse
ning warsti peatume tuttawa Wabakiriku hoone
ees, kus misjonikool asub. Maja on nüüd täieli-
kult walmis — alumisel korral asuwad krist-
lik raamatukauplus ja kohwik, ülemistel korda-
del misjonihotell, kirikusaalid ja kool, kuna
kõige ülemal õpilased elawad.

Meid tullakse soojalt terwitama — õnneli-
kud, et oleme kohale jõudnud. Täname isegi

Issandat selle armusaatmise eest. See päew saame puhata. Siis algab uus elu — koolielu, mis muidugi vajab kohanemist ja ärarahjumist. Loodan, et Issand siiski selleski õnnistab.

Nüüd on juba nädalapäewad oldud siin — enam vähem olen kodunenud. Kaasõpilased soomlased on südamlikud ja armsad. Õpetajad niisamuti. Kooli juhataja koolinõunik w. Salmensaari väga wastutulelik. Elame w. Grünbergiga ühes toas. Tihti tullakse meid vaatama. Õhtuti kogume palwemeel- sed õpilased meie tупpa, sest et see teistest suurem on, ja oleme ühises palwes maitstes Issanda armu ligiolemist ja saades selle läbi rammu wõitlemiseks. Ka Eesti noorsootöö ja konwerentsi pärast oleme saanud Issandat paluda. Kui auuline on see ühineda armuaujärje ees, kuigi meid ihmlised kauged maad lahutawad. Ka hommikuti peawad mitmed koos waik- seid palwetunde Issanda ees jumalasõna lugedes, selleks juba kl. 1/2 6 üles tõustes, et oma esimest tundi päewas Issandale pöwerdada. Kell 8 algab koolitöö. Päewas on 5—6 tundi. Ka ülewal- pidamine on kõigiti hea — 4 kord päewas on söögiajad.

Praegu töötawad siin Helsingis wennad E. ja W. Jokinen äratuskoosolekuid pidades. Kawatse- wad ka Tallinnasse rajariikide C. E. konwerent- sile tulla. Üldse on soomlased sest väga huwitatud.

Kaasaantud terwitused andsin ühel koosolekul edasi.

Kool lõpeb arwatawasti enne nelipühi wähe aega, nii loodan, kui Jumal ai- tab, nelipühiks Tallinnasse tulla.

Loodan, et Jumal oma tööd kodumaal edasi teeb, mida ka Jumalalt palun. Andku Ta uusi ja paremaid jõude, kes wõiksid meie hukkuwale noorsoole weel Kristuse armastusest kuu- lutada. Ja kui meie igaiüks truuwilt Issanda ees käime ja seisame — siis kingib Ta aulisi wõite.

Mälestades seda armas- tust, mida igalpool kodu- maal olen tunnud, ootan sedagi teilt weel, et palwes minugi peale mõtleksite.

Kui keegi kirjutada soo- wib, siis olen tänulik, kuigi ise wastata kõigile ei saa. Aadr.: Annankatu 1. Lähi-

PEETER SINK,

meie reisusekretär, kes wast Soome õppima sõitis.

tysopisto, Helsinki — Suomi.

Kõiki wendi, õdesid ja sõpru Issandas ter- wita

teie P. S i n k.

Helsingis, 24. I. 26.

* *
„Teel näen ma sammumas leinajaid naisi, sonatult kõndides, hääletult nuttes, riided neil warjawad weriseid haawu, tasa nad mööduwad, edasi ruttes . . .“

Kas oled kunagi näinud sarnaseid waikiwaid kuningannasid, kes surmahaawu enda riietega warjates, hääletult leinates oma teed käiwad? Wõi on too pilt ainult luuletaja kujutelm, mis ta silmade ees kangastus? Oh ei, tema nägi neid tõelikult. Ja ka sinagi leiad warsti neid, kui lubad liniku enda silmist langeda.

Oo, teie waiksed kangelased, kes teie weri- seid haawu omis riideis kätkete, peidate, kes teie surma, nii julma ning halastuseta, omas rinnas kannate ja kes teie waikite, kellede huul- test iial pole kaebust kuulda, kes teie üksi ning tundmatult oma teed kõnnite, — oo teie waiksed, leinajad kuningannad!

Kui meie pilk wahest teie silmi kohtab, mis warisewate tulukestena teie kahwatuis palgeis hõõguwad, siis jahmatame meie. Sest meie ai- mame surmahaawade olemasolu, milliseid teie

teie riided warjawad. Ah, kuis tärkab siis meis iha teile ligineda, teie sügawaisse, hääletuses walus nutjatesse silmadesse waadata ning pala- wast kaastundest wallatud hüüda: „Mis, ah, mis wõime teha, et teie walusid wähendada?“

Mis wõime aga meie?

Kas meie ise ei kätke weriseid haawu enda rüüdega, kas ei naerata tihti meie suu, kui süda kisendab warjatud haawade piinawate wa- lude all?

Ah, meie kannatame ju kõik.

Pikas rodus koostudes neist, kes meie eel käinud ning meie järel tulewad, näeme meie iseendid sarnastena, kes elu eest kannatuste hinda maksime.

Meie kannatame kõik.

Olgu's, et meie kui kuningad omi haawu tiheda rüü all warjame, olgu's, et meie santi- dena wiltsaid hilbunärusid kandes oma õnne- tust teiste silmade ees paljastame, — meie kan- natame kõik. Meie ihkame lohutust, igatsuses

nõrkewail silmil botame kedagi, kelle käed õli meie haawadesse walaksid, neid kinni seoks.

Ja aegadel, kui üksildane kannatus näis muutuma wäljakannatamatuks, kiskusime walla omi haawu warjawaid riideid ning lasksime teisi meie kannatuste sügawustesse waadata. Meie ootasime lohutust ning terweksaamist. Kuid asjata oli too lootus.

Ah, seal polnud ju kedagi, kes oleks suutnud aidata, kes oleks olnud küllalt jõuline, et meie walud meist wõtta.

Nad kannatasid ju ise kõik, nad wisklesid eneste piinade all.

Üksi olime meie, ning üksi käisime enda teed, kätketes surmahaawu omis riideis.

Kas ei tulnud siis tund, kus meie enam edasi ei jaksanud, kus meie jõuetult tee weerul kokku warisesime, äranõrkenult ning surmani wäsinud? Kas ei wallanud meid juba surmaõõ, kui meie pimeduse wägedega wõitlesime, millised meie waest hinge juba ähwardasid wallutada?

Aga seal tuli Tema . . .

Ta kummardas meie poole ning puudutas meid käega, mis õrnem oli kui õrnim inimlapse käsi.

Tema, Kes tulnud otsima neid, kes kätkewad haawu omis rüüdes.

Seal omas weres me lamasime, jõuetud ning hädised, surma pitsatiga enda otsaesistel. Kuid Tema ei tallanud meid teel lamawana ussikesena tolmu, Ta tõstis meid üles põrmust, walades õli meie haawadesse ning sidudes neid. Tema kustutas meie walud, ning Tema armastuse läbi meie terwenesime.

Meie hing kummardas Teda, meie süda wabises rõõmu pärast, et Tema meie juurde jäi.

Tema armastus sai meile eluks.

Ka täna weel otsib Tema, Jumala Poeg, kes ise inimene oli, neid, kes surmahaawu enda rüüde all kätkewad. Temale wõime neid näidata, Ta jaksab neid terweks teha . . .

„Ja mina läksin sinust mööda, ja nägin sind, et sind pidi ära tallatama su weres; siis ütlesin ma sinule: Oma weres jää elusse; jah ma ütlesin sinule: Oma weresse jää elama.

Ja ma läksin sust mööda, ja waata, su aeg oli armastamise aeg, ja ma laotasin oma hõlma su üle ja katsin su alatuse. Ja ma pesin sind weega, ja loputasin su wõre su pealt ära, ja wõidsin sind õliga“ (Eseek. 16).

Th. Michelson †.

E. GRÜNBERG

Tall. Ew. Kristl. C. E. Ühingust.
Praegu Soomes Jutlustajate koolis.

Ewolutsiooniõpetus.

Aineil G. T.

Kaks õpetust elu, eriti inimelu alguse kohta, seisawad tänapäew maailma ees. Pühakiri ütleb: „Jumal lõi inimese oma näo järele . . .“, ning: „Jehoowa Jumal walmistas inimese mulla põrmust ja puhus tema ninasse elawat õhku: nõnda sai inimene elawaks hingeks“ (1. Moos. 1: 27; 2: 7). See on, inimene loodi Jumala maapealseks kujuks wõi esindajaks — selle maailma walitsejaks ja korrashoidjaks (1. Moos. 1: 26); ihu — ülipeenest põrmust (mitte mõnest eelmisest eluwormist) ja hing iseäralikul kombel Jumalalt. Kuid inimene langes patusse ja kuradi meelewalda. Wiimase mõjul ning langemisinertsuse tõttu wajub inimene järjest sügawamale, kaugemale Jumalast. Ainult Jumala armu abiga wõib jälle wabaks saada ja ülespoole tõusta.

Teine, otse sellele wastukäiw õpetus on, et elu lihtsaimas wormis tekkis lõppemata aegade eest surnud ainest iseenesest — ilma Looja käeta. Alamad wormid said aluseks kõrgemaile, täiuslikumaile, mis neist lugematute aastatuhandete jooksul, samuti iseenesest wälja

arenesid, kuna loodus jõudis oma praeguse arenemistipuni — inimeseni. See protsess jätkub ja areneb järjest paremaks ja täielikumaks. Mingisugust patusse langemist, nagu piibel õpetab, ei ole olnud. See on n. n. ewolutsiooni- ehk arenemisõpetus (ladina keele sõnast „evolutio“ — aegamöödane arenemine, edenemine).

Püüame allpool tähele panna: 1) ewolutsiooniõpetuse ajaloolist ja filosoofilist külge, 2) selle teaduslikku alust ja 3) wahekorda piibliga.

I. Ewolutsiooniõpetus kui filosoofiline süsteem.

Ewolutsiooniõpetus ei ole teadus. See on teatud filosoofiline süsteem, mis tahab seletada nähtawa maailma ja elu algust ning edasikestmist Jumalast olenemata ilma isikliku Loojata ja ülespidajata. See on uskmata meele usk. „Ewolutsionism on õpetus, et uniwersum sündis iseenesest, ilma mingisuguse kõrgema olewuseta wäljaspool teda“, ütlevad ewolutsionis-

tid (Cope). „Universum ei ole sugugi üliloomulik oma alguse ja arenemise poolest“ (Haeckel). Mõnele on ehk huwitaw, et samal ajal, kui Darwin oma teooriaga esines, õpetas seda spiritist Hudson Tuttle, kui otsekohest ilmutust waimude riigist. Nagu spiritism, nii on ka ewolutsionism wäga wana nähtus, kuid ristiusu mõjul olid nad tükk aega Euroopa mõtteilmast kadunud.

Moodsa ewolutsiooniõpetuse filosoofilised ideed kanti Euroopasse 18. aastasajal luuletajate ja mõttetarkade Herderi, Goethe, Schleiermachi, Hegeli j. t. poolt. Wägewas loodusteaduse tõusengus, mis awaldus möödunud aastasajal, püüdsid sellele õpetusele teaduslikku alust anda loodusteadlasad Lamarek, Onken, Lyell, Darwin ja teised. Warsti waldas ewolutsionism usuteaduse (Schleiermacher, Kaftan Ritschl jne.), mille tagajärjel lewisid mitmesugused antropotsentrilised waimuwoolud, nagu deism, panteism, müstitsism. Ewolutsiooniõpetuse üldine wastuwõtt ristiusu kiriku juhtide poolt tänapäew, tunnistab nende usulis-waimlist tühjust ja pankrotti.

Ei ole kerge kindlaks teha selle mõttekäigu algust, mis juhtis mõttetarku ewolutsiooniteooria juurde. Juba India poolsaare ürgelanikkude ja wanade kaldealaste juures leiame omad ewolutsiooniteooriad. Kreeka rähwaste mõttes ilmub see juba selgemal kujul. Kuna inimese süda on jäänud kõikidel aegadel ühesuguseks, wõime arwata, et see tekkis samadel põhjustel tuhandete aastate eest, kui meie ajalgi. Ei ole mingit kahtlust, et ewolutsiooniõpetust püütakse uskuda ja tõendada tänapäew suurema hulga lihtinimeste ja teadlaste poolt, et wabaneda piibliõpetuse ja sellega ühenduses olewa isikliku, elawa Jumala idee alt. Sedasama wõib öelda Kreeka ewolutsiooniteooriate ja hindu panteistliku ewolutsionismi kohta. Babüloni kiilkirjad näitawad, et loomislugu oli seal tuntud, kuigi paganausku kohaselt moonutatud. Tõsiusklikud kahtlemata omasid seda puhtal kujul ja kuulutasid wististi kaasaeglastele. (1. Moos. 4: 27; Eenok.) Kuna inimsugu oli alul ühendatud, siis tundsid muidugi ka kreeklased neid õpetusi. Pealegi puutusid nad hiljem tihti babülöniga kokku. Näit. leiame a. 1200 enne Kristust kreeklasi babülöniga liitlastena sõjakäigul Egiptuse waarao Ramses III wastu. Nad wõisid muude ideede hulgas neilt ka loomislood omandada. Igatahes ilmutawad

Kreeka ewolutsionistide teooriad üht selget püüet wabaneda deistliku õpetuse alt, tühistada mingisugust üliloomulikku loomisteooriat. Näit. Empedokles, kes näitab, kuidas kohaseimad eluwormid wõisid tekkida juhtumisi, ilma etteseadud plaanita. Ehk Epikurus, kelle suurim eesmärk oli eitada kõike üliloomulikku. Tegelikult on suurem osa natuurfilosoofe alati õpetanud, et juhus ja mitte seadus, juhtis maailma ewolutsioonikäiku. Ainult wähesed uskusid, et ürgrakuke peitis endas orgaanilise elu seadused, kõik praegused eluwormid ja et ewolutsioon oli ainult nende awaldamine, lahti harutamine. Wiimane mõte tunnistab juba teatud üliloomulikkust, mida aga tõsine ewolutsionist kindlasti eitab.

Waatame nüüd lühidalt wanakreeka ewolutsiooniteooriaid. Esimesed Iooniafüüsikud Thales Anaximander ja Anaximenes õpetasid, et elu tarkas iseenesest mere sügawuses. Anaximander arwas, et maa oli alul weega kaetud ja kui wesi ära kuiwas, ilmus elu maa peale. Inimese abitusest kaua pärast sündimist järeldas Anaximander, et ta ei ole praegu oma loomulikus seisukorras, (esiti elanud meres isesugused kalainimesed).

Anaximenes toob juba palju üksikasjalisema teooria. Tema uskus, et elu tekkis meremudast õhu ja päikese mõjul. Sellel „algainel“ oli wägew omadus enesest mitmesuguseid eluworme sünnitada ja neid muuta. Eluwormide tekkimist, arenemist ja muutmist oli nüüd kerge seletada. See õpetus algainest, kõlab wäga moodsalt, sest meie aja ewolutsionistid usu-

wad samuti üht imelikku algainet wõi ollust. Apollonia Diogenese järele olnud see algaine hingeline. Kõiges selles näeme mitme moodsa ewolutsiooniõpetuse põhimõtteid. India mõttetarkus kandis sedasama iseloomu ja õpetas igawest, mitterloodud algainet, millest tuleb kõik, — niihästi waimulik kui aineine.

Wanade mõtete moodsa kordamise näeme ka Elea mõttetarkusest, mis järgnes Ioonia omale. Elea mõttetarkad eitasid meelte läbi saadawate muljete tõelikkust. Ainuke reaalsus on meie mõte ise. See on oma mina jumaldamise tipp, mis eitab kõike väljaspool iseenast: Jumalat, nähtawat loodust, kaasainimesi.

Leibniz kordab sisuliselt ainult Ioonia mõistet algollusest, Hegel — Elea õpetust, et ainuke olewus on mõte.

Heraklitus arwas, et on kaks wastupidist alati

ERIKA TEILBERG

Tallinna S. R. C. E. Ühingust.
Sõitis hiljuti Saksamaale ödedekooli.

tegewuses olewat mõttejõudu, nim. saamine ja hāwinemine. Nende kokkupõrkamine sūnnitabki kõik edasiliikumise, arenemise. Sedasama mõtet leiame Hegeli juurest, ainult sūgawamalt läbitõtatult.

Õpetus esialgsest aimest, mis iseenesest elab, sūnnitab ja muudab, pūisib terwes Kreeka ewolutsionistlikus mõtteteaduses. Samal ajal awaldatakse mitmesuguseid teisi ideid, millised korduwad meie aja ewolutsioniteoorias. Empedoklest, kes oli ũldiselt teaduslikuma mõttelaa-diga, kui ta kaasaeglased, nimetatakse moodsa ewolutsiooni isaks. Tema uskus, et kõik asjad tekkisid mitte ũhe esialgse aine muutmise, arenemise läbi, waid mitme algelemendi ũhendusest. See elementide ũhinemine sūndis neis enestes olewate jõudude läbi, mida ta nimetas „armastuseks“ ja „wihkamiseks“. (Meie aja mõtetargad nimetawad neid külgetõmbe ja eemal-tõukejõududeks.) Niiwiisi andis Empedokles mehaanilise seletuse maailma saamisest. Mõistust pidas ta aine omaduseks, ja eluolewused tekkisid sellesama mehaanilise protsessi läbi. Mitmed tema ideedest kõlawad moodsalt, kuigi muist on meile wõõrad. Algelementide — õhk, tuli, wesi ja maa — peale mõjusid külgetõmbe ja eemal-tõukejõud, mille läbi tekkisid organismid. Kuid kõik sūndis wāga aegamõõda, — enne alamad wormid, siis kõrgemad, taimestik enne loomaelu. Empedokles pūhendas ise-āralikku tāhelepanu embrüoloogiale (õpetus loote-kaswamisest) ja õpetas, et loomad ei ilmunud kohe maa peale tāielikkudena, sūmmeetriliste olewustena. Olid enne pead ilma kaelata, kāed ilma kāewarreta, silmad ilma silmalaugudeta. Tekkisid mitmesugused monstrumid (hirsmsad elukad), kuid hukkusid, sest et ei suutnud siin kohaneda. Aristoteles nimetab Empedoklest esimeks, kes suutis tõendada kohasemate eluwormide tekkimist palja juhtumise läbi, ilma eelplaanita. Kuid selle teooria lūkkab Aristoteles ũmber.

Leukippus ja Demokritus arendasid Empe-

doklese mõtteid. Nad õpetasid, et algelemendi ise koosnewad ainult aatomitest (ũliwāikesed nāgemata aineosakesed). Kuna Empedokles ũtles, et mõte on aine sisemine omadus, pidas Demokritus mõtet organismi wāljaspoolt sissetungiwate aatomite sūnnituseks, nagu soojus ja tuli — liikumisest ja hõõrumisest. Plato põõrab neist mehaanilistest ja ateistlikkudest teooriatest otsustawalt tagasi ũliloomuliku juurde. Kuid Aristoteles, ehk küll osalt Plato järelkāija, jääb suurimaks ewolutsionistiks Wana-Kreekas. Ta jõudis wāga ligi meie aja ewolutsiooniõpetusele. Aristoteles õpetas ũht katkestamatut arenemisketti poliũbist inimeseni, liikide mitmekesidust, olude kohanemise printsiipi, pāriwust, tagasilangemist ehk atawismi j.n.e. j.n.e. Ta uskus, et loodus ise pūiāb kõrgemale, pārema ja ilusama poole, kuid see arenemine sūnnib aegamõõda, takistuste pārast, mida aine wormile ette seab. See arenemiskāik on Jumala mõtte ilmutus. Jumal on selle masinawārgi kāimapanija ehk n.n. tegew pōhjus, algollus, — aineline pōhjus, arenemise printsiip — „wormlik pōhjus“, ja „lõplik pōhjus“ — kõikide olewuste headus ja iludus. Aristoteles mõtteteadust wōime nimetada ewolutsionistlikuks, tema pūidmist seda tõendada — „teaduslikuks“ ja tema usku deistlikuks (Deism — õpetus, et Jumal lōi maailma, kuid selle kāigus ũliloomulikult wāhele ei sega, imetegusid ei tee j.n.e. — surnud Jumal).

Anaxagoras ja Strato olid Aristoteles jūng-rid. Lõpuks Epikurus, ja tema mõtteosaline, roomlane Lucretius Carus, kes pūidsid ũliloomulikku jälle tāiesti kōrwale heita. Epikurus omandas Demokrituse aatomiteooria, tāiendades seda õpetusega aatomite liikumisest. Lucretius kirjeldab maapealse elu tekkimist, omawahelist wõitlust elu eest, milles tugewamad elama jääwad, keelte, usu, kunsti tekkimist j.n.e. Sellele jārgneb suur wāheaeg, waba ewolutsiooni mõtetest, mis kestis kuni meie ajani.

Usfii Franz, Jeefuse Kristuse sõjamees.

Järeldrūff keelatud.

H. von Neborni järele wabalt tõlkinud Joh. Sarow.

20.

Bolognas, kui ta oli Ugolinot sūdamlikult terwitanud, küsis ta sellelt, palee aknast wālja waadates, mis ilusad hooned need seal olewat. Natuke wiivitades wāstas kardinal: „See on su wendade eluase, mu sõber!“

Kui wālk oleks Franzi kōrwal sisse lōõnud, ta poleks mitte nii kohkunult pūsti karanud, kui nūiud tegi. Praegu oli ta wāsinud seljaga tooli korjule toetunud ja kardinal pakkus wāsinud ja hīgist nõretuwale wennale midagi karastawat, aga see kōif oli filmapilk unustatud. „Mis, mis!“ kisendas ta erutatult, „nii-suguses hīgigawas palees elawad madalad wennad!“ Tāretanud pilgul waatas ta wālja, mōõf tungis tal hingest läbi. Kardinal nāgi kitsast ja lahjat silmnāgu sūgawast sifewalust kōkkutõmbuwat, aga enne kui ta

sõnu leidis erutatud mehe rahustamiseks, oli see juba wālja lāinud. Ta jāi seisma toreda maja wārawa ette, sest ta ei tahtnud sinna sisse minna ja laskis wārawahoidja läbi wennad oma juurde kufuda. „Wālja kōifide nendega, wālja nendega, kes tahawad madalad wennad olla ja Kristuse wāesufe truudust wannuwad. Mina ei tunnusta seda maja oma elufohaks,“ mūristas ta leegitsewas wihās, „ja kes jellesie jääb, pole minu wend. Jātte rikkaile, mis rikaste pārast on, teie aga tulge minu juurde!“ Nii-sugusena ei olnud wennad tāsast ja alandlikku isa ũalgi nāinud olewat. Hirmust kahwatuina tulid nad wālja, isegi haiged wōeti kaasa. Kōif langefid piisafilmil Franzi ette põlwili, kuni kardinal, kes wāhepeal end oli kogunud, troostitu ja erutatud salga juurde astus. „Wend Franz, kuidas sūn-

nib see Kristuse armastusega ühte, haigete ja nõrkadega niiviisi ümber käia," ütles ta pehmesti ja pani käe wihasi wärisewa mehe käewarrete. Pikkamisi wiis ta tema kõrwale ja seletas talle, kuidas ometi walguis ja õh jumalaaudena, niihästi neile, kes tahawad õpida ja uurida, kui ta neile, kes haigelt maas lamawad, tohiks lubada. Kui Franz ei lastnud ikkagi rahuldada, ütles ta: "Ma wotan maja omandujeks Rooma nimel. Eks sest ole sulle küll. See pole sinu wendade pärisomandus, waid ainult laenatud warandus." Franz waitis. Lõpuks ütles ta muudetud häälega: "Kandke haiged jälle sisse, neile ei pea mingit kahju sündima."

Ja siis läks ta sealt kurwalt minema. Kui tihti oli ta alanduse õnnistusest jultustanud, kui sageli see-pärast palunud! Müüd märkas ta, et walus on surra ja et nuga, mis oksasse lõikab, häda teeb. Meie kõneleme heameelega kokkumurdumiseft ja teoreetiliselt oleme seega täiesti nõus, aga kui see ikka sügawamale lähneb, kui Jumal meil sealt finni hakkab, kust meie iialgi ei arwanud, et Ta peaks ehk mõiks finni hakkama, siis ei kõnele me enam sellest, waid waitime.

Ugolino aga rõõmusus, et tema muidu nii paindumata sõber niipea paremad mõtted saanud ja et talle terwise kosutust lubada, wiis ta tema enese suwemajja mägede waitusse. Franz oli liig murdunud wastufeisimiseks. Wististi oleks ta parema meelega kufagil sügawamas metjas üffinda wiibinud, aga tal puudus kiire otjustuswõime, mis teda terwise päewil tähtsaks oli teinud, seepärast lastis ta enda kaasa wõtta soowiga, mitte enam nii ägedalt ja isemeelselt ette astuda.

Ugolino oli rõõmus, sest teda elustas ainult üks mõte, nimelt rauda taguda, niifaua kui ta palaw on, ja seda mõistis kardinal enam, kui ükski muu. Ta tegi Franzile selgeks, kui wähe alandlik see päriselt olewat, kui niiviisi oma tahtmist aetakse, nagu tema seda tegewat, kuidas ka see eßimõte olewat arwata, et Jumal õnnistada ei wõiwat ta wendfonda, kui neil midagi warandust on. Kuidas olewat ta selle läbi firikule, keda ta ometi aidata tahtwat, raskesti teinud, kui palju wõimatusi kasutamata jätnud, kus ta suuri mõtteid, mis Jumal talle kinfinud, tagajärjekalt oleks wõinud teostada. Aga weel olewat aeg ja ta uskuwat kindlasti, et Franz omist rumalusist aru saab, kuna paawst omas suures pikkmeeles ja armastuses temale õnnistust ja nõu et keelawat, mida ta teistele on annud.

Pool etteheitwalt, pool armastawalt wõlde farnased

õnnad ja Ugolino, kel „pijarate and“ oli, j. o. neid tarbekorral wälja presßida ostas, nuttis oma wenna Franzile kaelas ja wannutas teda, et ta mitte end oma kangekaelsuseft, waid headsoowiga sõbra nõuandest lafeks juhtida. Franz tundis end süüdlasena olewat. Oh, kui wähe armastust ja alandust omas ta alles! Jah, tahtis alistuda, ta ei tahtnud enam wahekohtunikuks ega wiimseks instanttsiks wendadele olla, waid kõik jeda pidi püha isa Roomas tegema; kes mõistab temast paremini kõik. Paawst oli Drvietos ja sinna läks Franz weel enne mihtlipäewa-konwerentfi ja muretsef temalt selle, mida Ugolino tahtis, nimelt et tema, kardinal, jai tema wendkonna ülewaatajaks ehk protektoriks. Sest ajast on seni nii murega seaduslikust funduseft hoidunud osadus üks ordu firiku kirjamaf mõttes. Seda näitab esimene paawstlik teadaanne, mis nii käib:

„Meie käime, et kedagi ilma aastase katseajata ordoße wastu ei wõtataks, ja meie keelame, ford sisseastunud wenda wäljaastumast. Kui sinu wennad meie käskudele ehk keelduste järele ei talita, oled ja kohustatud, wend Franz, neile tuntawamad kiriklikud karistused peale panema, funi meelt parandawad.“

See oli teine keel, millega Franz polnud seni harjunud oma suure pruuni perekonnaga rääkima. Müüd oli tal wõimatu kauem neile peaks olla, ta tundis, kuidas elutöö käest ära libises, ilma et seda oleks takistada suutnud; tema

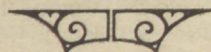
waade, tema armastus, tema eeskuju Jeesuse lihtfate sõnade kõrwal olid ennemalt küllalt selleks aidanud, et wendi korras hoida. Müüd oli administratfiooni waja, üht suurt aparati tiitlite ja aukraadidega, mis näisid talle wõõrastena, ega mis sobinud temale.

Kui ta waitfeil tundidel selle peale mõttles, et Jumal oli talle ford selle töö kätte usaldanud ja kui tas mõte tõusis, kui palju parem ja ilusam kõik enne oli olnud, kartis ta selle mistift wäär- ja kõrgemeeleft tulewat; ta süda oli murtud. Mihtlipäewal 1220 kõneles ta wendadele:

„Tänafest päewast, mu wennad, olen ma teile jurnud. Siin on wend Peeter Catanost, kelle sõna te müüd kuulma peate. Jssand, ma annan müüd Sulle jälle ühe perekonna, keda Sa mu hoole alla olid usaldanud. Sa tead jeda, armsaim Jssand Jeesus, et mul and ja jõud puudub teda niifugufena juhtida, nagu ta praegu on. Ma panen wastutufe praeguwalitid eestfeisjate peale. Nemad saawad kohtupäewal selleft aru andma.“ (Järgneb.)

Tartu Saksa osaduses asuw C. E. ühing.

U h e k s a s p e a t ü k k.

Päewad ja nädalad möödusid. Termel maal walitfes ebaloomulik kuim aeg ja palamus. „Kuhu jääb uputus?“ pilkas rikas Maagog, „ta wõiks meile nüüd kaubalaewade wäljasaatmises abiks olla. Kas meie waene tumike nüüd näeb, et ta enese unis-
tajale müüs, et ta asjata jättis rikkuse, õnne ja rõõmu, ja peab nüüd karjase waeses telgis kiratsfema! Siiski, igalüks on oma õnne sepp.“ Parajasti afus Maagog laua äärde, millel kallid road aurafid, kui uks awanes ja Juubal sisse astus. „Mu südamesõber, tule ja wõta osa. Waata, selle kuldse wiina töid wiimased killawoorid lõunamailt; weel mõned aastad, ja meie kaubandus õitseb enneatama-
matul kõrgusel. Rahju, et Putt, sinu paljutootaw pöeg, ei wiibi enam elawate kirjas, ta oleks wõinud walitsejale targaks nõuandjaks olla. Ometi tõusewad uued mehed, kes inimsõo au kõrgele tõs-
tawad. Ela sina kaua weel, et ja näeksid oma kõrgete mõtete kehastumist!“

Juubal waatas tumedal pilgul oma ette. Nüüd oli ta peaaegu alati rõhutatud meeleolus. Ta ei suutnud enam elu mõistatustega walmis saada. Sage-
dasti olid tal pikad kõnelused templipreestritega. Need lugesid tähtis, uurisid inimsõo raamatuid, ja ometi rajasid nad omad ettekuulutused alusele, mis ei rahuldanud Juubalit. Seda waldas wiimafel ajal fiffemine rahutus, mis tõusis meeletuseni. Lõssis põ-
genesid naised ja lapsed tema eest, ükski ei tahtnud õnnetu mehlega tegemist teha. Nii ei mõjunud ka Maagogi sõnad rahustawalt ta peale, waid ta tüh-
jendas ühe kausikefe wiina teise järele, istus ja mõt-
les. Ja Maagog ei leidnud eneses wastufe küfi-
musele, milleks Juubal tema majja oli tulnud. Akki kargas Juubal püsti ja hüüdis: „Õstsin enesele ülal mägedes maja, ma lähen sinna, tahan kõigest eemal olla, ma ei wõi siin enam elada.“

„Nii usud sa ometi uputust?“ naeris Maagog.

Juubal wastas kärjtitult. „Ma ei wõi enam kuulda temast rääkiwat. Ma ei taha ka naermist ega nutmist enam kuulda. Jälestustundega täidab mind mu ümbrus, hirmu tunnen wõimude ees, mis meie rahwast, meie elu walitsewad. Tead sa Jiradi elu?“

„Jiradist jutustatakse nii mõndagi,“ wastas Maagog ettewaatlikult. „Meie noorus on kerge, näib peaaegu, et uputusmõte teda weel kergemeelsmaks teeb. Seda ei pea nii tõsifelt wõima, küll tuleb neile jälle mõistus pähe.“

Juubal naeris pilkawalt. „Mis mul sest kasu, et ta mu lapse omale meelitas! Waewalt möödus pool kuud, kui ta juba teise naise majja tõi. Ei pidanud ta siis enam mu last teenijaist paremaks, nendega pidi ta oma elu jagama. Ent Tsilla ei wõi alla anda, efiteks pani ta Jiradile wastu, hil-
jem põgenes ära minu juurde. Nüüd tuli ta mur-
tud lillena, süda täis kättemaksmise mõtteid. Ma wõtan ta enesega kaljupesja; seal üksilduses wõib

ta termeneda ja rahu saada waesele tallatud süda-
mele. Ta sai oma tahtmise, ma hoiatafin küll, kuid asjata. Kas tahab siis noorus nüüd weel wanemate sõna kuulada!“

Seda lugu tundis Maagog, ja ta püüdis loori ta üle heita. Pealegi — kas oli mõnes teises pere-
konnas siis asi teistfugune? Tsilla pidi tema arma-
tes uut ühendust õfima, et unustada oma walu, mitte aga üksildusfe minema. Häda tuleb joomas-
tuses uputada. Kas ei surmanud hiljuti rikkas Koogi tütar oma truuduseta abikaasa? Ja nüüd oli ta jälle õnnelik oma sõbraga. Jah, niifugused asjad sünniwad, ja tuleb harjuda nendega ja weel paljuga, mida aja edu enesega kaasa tõi, see edu, millest Juubal ise ilusaid sõnu mõistis rääkida.

Täna ei lastnud end Juubal troostida. „Tsilla ei unusta ial, mis Jirad talle teinud, seda ma tean,“ ütles ta. „Kuid nüüd peab ta minuga tulema, kuu-
mus on siin all wajakannatamatu, mäe jahedam õhk walab uue elujulguse meie liikmeisfe. Ela hästi!“

„Mine õnnes,“ wastas Maagog ja saatis Juubali wärawani, „mind peawad äriasjad weel siin. Tütar waewab mind ka uputusmõtetega, küll näeme, kes wiimaks naerab. Noa 600. aastapäewal saatis ta mulle teate, et nüüd pea saabub aeg. Määratud tagawarad olewat neil all laewaruumis. Tahaksin wett näha, mis tõstab selle laewa.“ Ta naeris. „Hea laps! Kuigi tema on ka petetud — ehk küll teifiti kui Tsilla — ei näe mina wist päewa, mil ta tagasi tuleb. Rahju Putist, kahju temast!“

„Kui liiw Noa laewa ei tõsta, siis ei pääse ta küll kunagi liikuma,“ wastas Juubal pahameelega.

(Järgneb)

Uusi raamatuid.

Möödunud pühadeks ilmus rida raamatuid, meie, ifka kehwa, waimuliku kirjanduslaua rikastamifeks. Wend Allo kirjastusel ilmus *Käthe Dorn'i* „*Walge kleit*“. Lihtne laiemaile hulkadele aru-
saadaw jutustus. Igal pool laialt tuntud ja armaf-
tatud, ka meie wõõraid keeli waldawa noorte seas. Wend Allo püüid on rahwalikke raamatuid kirjastada. Seda tõendab ka see raamat, mis nii fifulifelt kui wä-
lifelt kofkufõlas.

Paremaks raamatuks tuleb pidada, eraldi oma wäga õnnestunud wälumufe tõttu C. E. liidu kirjastusel ilmu-
nud „*Sied ja okkad*“. Siin rida ilukirjandusifke palafid. Raamat, mis eraldi noorte südameid oma ilnu-
mifel tufsuma pani. Nagu kuulda, on raamat trükitud piiratud arwul, nii et karta, et see ilus raamat pea müügifst kaob. Hind 40 mf.

Raafakiskuw ja eeskuju pakkuw on G. W. R. S. poolt kirjastatud „*Mathilda Wrede*“. Noore naisterahwa elufait, kes ennast ohwerdas wangide ja äratõugatute heategijaks — „wangide inglifst“. Raamat wälifelt meeldiw. Hind 50 mf.

Kodumaa teateid

31. jaan. korraldas Tall. S. N. C. E. ühing teise Taarveti lauluõhtu Viikenthali palvemajas. Esimene peeti oma ühingu ruumes. Esimes forr Taarveti laulude motiividel komponeeritud ja muuletatud lauludega. Soolod ja kōned. Wabatahtlikud annetusel lõhewad Balti riikide C. E. konverentsi kutude fatteks. —

Saapsalu C. E. Ühingu pühitset 7. weebuaril oma 3. aastapäewa. Hoolimata sellest, et wäljas walitset palane,

tundus sees joojus ja südamlikkus olewat, mis Saapsalule näib waga omasena. Päewal peeti mitu koosolekut, käidi ford ka laulufooriga wanglas ja siis lõpuks oli korraldatud kutsutud külalistele omawaheline kooswiibimine, kus südamlikkus ja üksmeel haripunktiks tõusid. — D wõiksid nad ifta sellises olantsmeeles edasi töötada Isjandus — oleks lõppeks soow.

Wälismaa teateid

Kolm forda pühapäew nädalas. Jeruusalemmas, ses pühitsetud fohas on kodunenud kolm uutunnistust. Siin elab juute, kristlasi ja muhameedlasi. Kõik need walwawad hoollega oma pühapäewa austamise järgi. Sellest tulebki, et Jeruusalemmas pühitsetakse faks forda jõulusid, faks forda ülestõusmis-pühi ja neli forda uut aastat ning iga nädal folm forda pühapäewa. Seal on kristlik pühapäew nagu kõikides maades. Lau-päew on juutide hingamispäew — jabbat, mil pole awatud ühtki juudikauplust, ja reede muhameedlaste palwepäew, mil Allahi kumardajad koguwad mosheesie ja ükski ei tööta. Neljapäewa õhtust kuni esmaspäewa hommikuni pole Jeruusalemmas diget ärielu. Walitsetuste ajutustes, kus on kolme wulisi ametnikke, töötatakse folmel päewal nädalas dige wähe. Ülem komisjariga ei saa kõnelda laupäewal, selle eest on ta kohal pühapäewal. Riigi sekretär on kristlane ja puudub pühapäewal. Kõikjal alamast ametnikkudest austawad Muhameedi ja ei tööta reedel. Edufas koostöötamine on wõimalik ainult 4 päewal nädalas. Peale selle peetakse Jeruusalemmas ühine ülestõusmis-püha ja siis 13 p. hiljem kreeka-katoliiklaste oma. Sarnajelt tehakse ta jõulude ja uue aastaga.

Surew noorus. Terwes Saksia riigis on wiimase 10 a. jooksul surnud: kuni 20 aastani 55,44%; 20—30 a. — 4,75%; 30—40 a. — 5,37%; 40—50 a. — 5,78%; 50—60 a. — 7,38%; 60—70 a. — 9,59%; 70—80 a. — 8,27%; 80 — ja rohkem aastaid 3,42%. Nii langewad üle poole surma-juhustest noorusaastale; umbes 80% luredad enne kui jõuawad 60. eluaastasse, kuna normaalne elufestiwus Euroopas umbes 70 a. kuniub.

Spiritismist. See ilmawaade kaswab lojumat. Tal on juba üle 70 milj. pooldaja. Ja eestulewal ajal ülendatakse teda kui walitsetawat ilmawaadet terwes ilmas. Saksimaal haarab spiritistlik ilmawaade nuesti masse. Raude wõimuga tungib see kõikidesse rahwa kihidesse. Lehte „Surmud elawad“ lewitatakse 800.000 eksemplaris ja ta on masšides järjekindlalt nõuetaw. Spiritistid haarawad kõiki kirikuid ja kogudusi fiese tines forra-

wastast oletat surmte järelepärimise läbi, mis jumalafõnas selgesti on keelatud. (5. Moos. 18:9—12.)

„**The Baptist**“ teatab Wenemaast järgmisi: Leningradis registreeriti teoloogiline seminar 48 üliõpilasega. Walitus on lubanud piiblite ja teise waimuliku kirjanduse fiskewedu ja on ka diguse annud Leningradis piibleid trükkida. Baptistide kirik fasmwab jõudjasti. Liikmeid 400.000. —

„**Diafonissen-Wutterhaus Kinderheil** in Zintenwalde bei Stettin“ pühitset 74. aastapäewa. Odebe arw on umbes 215, kes peale lastetööd töötawad kogubude fohelkandes, ühinguis ja noorfootöös, samuti ka haigelais ja waestemajades.

Metodistide diafonisistöö Nürnbergis Martha-Maria ühinguis on 250 öde, nendest 20 kogubusöde. 23 diafonisist-õpilast õpib haigerawitust.

„**Noor Sportafus**“ töoliste lasteajakiri toob oma ühes numbris „noorte sportlaste liidu“ kongressi üle, mis peeti Weiszenfelsis, järgmiste teate: „Meie, noored sportlaste liidu fõhdjad, teame, et tänapäewane kooli kaswatus on kaswatus kapitalistlikule mõtlemisele kahjuts proletariaadi klassile. Kapitalistlik klass tahab meid orjeks kaswatada, kes rahulikult ja kannatlikult töötaksid selleks, et kapitalistid lakkuda ja prašfida wõiksid. Meie töoliste lapfed ei tarwita jarnast kooli, mis meid töörahma klassi wastasteks kaswatab. Meie kuulutame sellele koolile ägedamat wõitlust.“

Kristlikul noorte tütarlaste ühingul Saksimaal on fii-jaadid 5648 üh. 183.141 liikmega, Schufias 617 üh. 20.000 liikmega, Württembergis 590 üh., 21.950 liikmega, Sakseni waba-riigis 558 üh. 23.800 liikmega, Weftfaalis 507 üh. 21.000 liikmega, Rheini m. 410 üh. 17.000 liikmega, Hanoweris 352 üh. 7500 liikm. S. Berliinis 154 üh. 4879 liikm. Läänereisi-maal 115 üh. 2200 l. Ühinguis on mitmetelugused ajakirjad „Tule ühes“ 112.200 efi. „Nooruste“ 800 efi. „Noorshüüd“ 3000 efi. „Tütarlaste leht“ 82.000 efi. „Naisnoorus“ 7750 efi. fofku 212.950 eksemplari.

Lastewanemaile.

Wõnda aega on liikunud usklikkude ringfondades, feda ka noorte hulgas, mõte ja soow enda kooli asutada. Wõõdunud aasta C. E. waimulikul konverentsil Waides wõeti ka see küsimus üles, mida ka Liidu juhatus on harutanud.

Kawatsetus on eelolewal jüigijel algkooliga algust teha. Mõeldud on awada esimest kolm klassi. E. Uskl. N. C. E. liidu juhatus pöörab seepärast lastewanemate poole palwega, et kes endi lapsi soowiksid panna kawatsetawasse kooli, need soowiawaldusega C. E. liidu juhatusse poole pööraksid, ära tähendades lapse nime, wanaduse ja wanemate aadressi ning klassi, millesse laps pandaks. Soowiawaldus tuleb saata C. E. liidu juhatusse nimele **Postkast 284. Tallinn** — kõige hiljemaks aprilli kesk. Kawatsetaw kool, kui erafool tuleks maksuline 4000—6000 mrf. wahel aastas.

Lasste wastuwõtmisel oleks muidugi usklikkude wanemate lastel esimene järjekord C. E. Liidu juhatus.

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Rakles. Toimetuse aadress: Tallinn, Iisraeli t. nr. 12—6.

„NOORTE ELU“

on Eesti Usklikkude Noorte C. E. Liidu 20 leheküljeline häälekandja. Ilmub 10 korda aastas. 1926. aastaga algas ta oma kuuendat aastakäiku, tuues endiselt rohkesti waimulikke artikleid, jutustusi ja luulet. Kaastöölisteks on pea kõik Eesti C. E. töötajad noorsoolased. „Noorte Elu“ pea iga number on piltidega rohkesti kaunistatud. Peale selle iga numbriga eriwärwiline kaanepilt.

Hind on endine:

lihtpaberil postiga 130 m., postita 120 m.
heal „ „ 200 „ „ 190 „
Wälismaale lihtp. 180 „ heal pab. 250 „

Teie wõite teha suurt ja õnnistusrikast tööd „Noorte Elu“ laiali laotades oma ümbruses. Koguge talle tellimisi tuttawate ja tundmatate ringkonnist, müüge ka üksikuid numbreid. Tellige „N. Elu“ endale, laotage teda laiali.

„Noorte Elu“ tellimisi wõtawad vastu:

Antslas — A. Nahksepp.
Haapsalus — M. Tohver. Uus Aleksandri 8. a.
Järwa-Jaanis — M. Müller.
Keilas — M. Masing. Kauplus „Usaldus.“
Kloostres — Määrä — Kr. Neidorf.
Kolga — Loksa — E. Rumberg.
Kuressaares — kauplus „Söber.“
Kõrgessaares — S. Ula. Paopa külas.
Kärdlas — M. Murro.
Lehtses — Kask.
Martnas — J. Kõrgesaar. Lähtru wald.
Narwas — J. Wink. Westerwalli 16—27.
Noarootsis — E. Tannebaum. Kiriku mõis.
Paides — H. Siiberg. Pärnu maantee 45.
Pärnus — M. Wilgats S. Sepa 12.
Rahklas — E. Roosmann.
Rakweres — A. Kulli. Pika 32.
Raplas — Sikeldi — A. Eichental.
Ristil — A. Remberg. Postkontor.
Ruilas — F. Aumann. Kokmardi.
Tallinnas — A. Uuemõis. Waestekooli 21—2.
„ L. Hammer. Luise 11.
„ J. Peipmann. Allika 5—6.
„ K. Paju. Allika 5—13.
Tapal — Winter. Põllu 8.
Tartus — A. Darsing. Tähtwene 35.
Tarwastus — Sepp.
Tõrwas — F. Utsar. Walga 13.
Türi-Allikul — Lätt. Paberi wabrik.
Walgas — A. Hiire. Moskwa 31—3.
Wiimsis — W. Wiik. Rummu küla, Liiwa talu.
Wiljandis — S. Böckler. Ew. wennaste k. palwemaja.
Wiru-Jaagupis — J. Kello.
Wõhmas — A. Sink. Soomewere Hiie.
Wõsul — M. Waller.

Kui talitusest otsekohe tellida, siis saata oma aadress ja raha järgmisel aadressil: Tallinn — Postkast nr. 284.

Teen iga-
juguiseid

kellasepatöid.

Tellimised palun ära anda: Tallinnas: „Selttimehe“ kaup-
lusse ehk töökotta Willardi tän. 3—10 (hoowi peal).

Terwitades w. G. Henny.

õuluks ilmunud raamat

„Õied ja okkad“

maksab nüüd 40 mk. Aleksandria paberil 80 mk.

Warsti ilmub uus teos E. Mänd'i nowellikogu

„Walgus ja warjud“.

1926. aasta nelipühi-aliantskonwerents
peetakse Tallinnas ära 24.—26. maini (kestab seega 3 p.).

Komitee on Isfandat paludes wälja töötanud konwerentsi kawa, mis ülitähtsaid, usueluse puutuwaid küsimusi sisaldab.

Üldteem: „Jumala tempel“.

Esimesel päewal, teisel nelipühi pühäl, käsitatakse: Jumala templi nurgakivi ehk milleks Kristus on meie Jumalast antud; teisel päewal: Jumala templi ehitus, ehk Jumala rahwa ülesehitamine ja abinõud selleks. Kolmandal päewal: Jumala templi otstarwe ehk Jumala rahwas siin maa peal ja igawitus.

Ükski jumalalaps, kellel oma usuelu arenemine tähtis on, ei peaks sellest konwerentsist puuduma. Paneme iga uskliku südame peale möödunud aastate õnnistuste eest Jumalale tänu anda ja ühtlasi paluda suuremaid õnnistusi sellele konwerentsile Jumalalt, kes tahab, et Tema rahwas ühesuguse Jumala Poja tundmisele kaswaks ja et nemad kõik üks oleksid.

Ragu emnegi, tuleb igal ühel ülespidamise eest ise muretjeda, kuna õmaja juhaatatakse igale soowijale komitee poolt Sinises Ristis, Lutise tän. 11, kuhu palume osawõtjaid koguda.

Aliantskomitee.

Märkus: Et nelipühi-aliantskonwerentsi päewadel Tallinnas ka Balti riikide C. E. konwerents ära peetakse, kuhu mitmed wäljamaa kõnelejad tulewad, siis wõtawad ka nemad konwerentsi oja ja toowad meile külaleiba.

Warsti 1. märts!

R. H. „Kulwaja“ trükk, Keilas.

Hind 15 marka.